

Dene ngü te Yesu sere fü Yüwane baka roto

Masere si-ngü

Kpara te ba buku ne, ah de *Yüwane ye Zebedayo, te di ta biri kpara esüka wü *mürü tima ka Yesu. Yüwane ba buku ne, o engu gbe tîne eyi, gbü lakı te wü vügü zoro engu tete, gü agbü ku, teka ngü ka Yesu ne. Angü gbü wü re engu la, mere miri ka wü *Rüma ngbü ta de wazi gbü nzö mere bi wü kpara füh kotö ne. Fü miri la ayia ato riri ka-ye, gü ba, “Ah le de wü kpara 'buru di ecu ngü ni baka Me.” Amba wü *kpara ka Yesu le ngü la nda-wü de.

Baka te Yüwane ngbü tete agbü ku kpala, fü Yesu akoro asere bi wü ngü fü Yüwane gbü roto. Fü Yüwane angbü eba wü ngü la gbü köcökpa, teka atima fü wü kpara ka Yesu, teka ato wazi fü ewü, gbü wü cinga te wü vügü ngbü eto te ewü ne.

Gbü köcökpa ka Yüwane ne, wü mere kpeke ngü ladü bata. Gina ngü, ah de ngü ka wü vügü ka Me, de te ewü ngbü ele asiti tima ka Me füh kotö ne. Gbü wü ngü la, wüh ngbü eto mere cinga te wü kpara ka Yesu efa sü. Wüh ngbü emörö wü gara wü kpara ka Yesu la amörö. Te di bala, Me ena ato mere kuru te ewü te gara.

E'ba'basu ngü, ah de ngü ka Yesu, te di de Mere Miri, te fa wü miri füh kotö ne 'buru ne. Wawazi fa nda wü kpara 'buru. Te gara,

engu ena adu akoro fūh kotö ne, agü gü de wü vügü ka-ye la, amömörö ewü 'buru, anza ka.

Ebabata ngü, ah de ngü ka-nih, wü kpara ka Yesu, te nih ena arü kpekpeke gbü wü cinga la. Ngü ma, te wü vügü ngbü di bü eto cinga te nih la, nih mere e akpe cürü, ace ngü ka Yesu, de. Te nih lala fi bü eküte Yesu la, Me ena ale ta-ngü te nih, fü Me ato mere bi wü züka ngü fü nih te gara. Fü nih aküwa, angbü agbü sü ka Me te gara, fi mere badi.

Buku ne, ah baka wü gara buku gbü To Ngü Mürü ka Me ne, nda de. Angü ah de ngü te Yüwane ba, teka roto te Yesu sere fefe, teka ngü te ena amere te-ye te gara. Yüwane ngbü mala wü ngü la de mere bi wü mani gbü ye, te di gbü Gina Ngü Mürü ka Me. Te di bala, te wü kpara ka Yesu tanga ngü la me-wü, wüh ti eyi aje si-ngü la mbi mbi mbi, amaka wazi gbügbü. Amba te wü mere kpara ka Rüma tanga ngü la me-wü la, wüh ti aje si-ngü gbügbü ne nda-wü de, angü wüh wu ngü gbü *Ngari Me nda-wü de.

Wü ngü te di gbü köcökpa ne, wüh dene.

Sapita 1 Si-ngü te Yüwane ba buku ne tete

Sapita 2-3 Wü ngü te Miri Yesu tima fü wü kpara ka-ye gbü wü sü lorozi

Sapita 4-7 Ngü te Miri Yesu ü köcökpa, te wüh i de ku lorozi

Sapita 8-11 Ngü te wü malayika ka Me u wü kono ka wü lorozi tete

Sapita 12-13 Ngü ka mere siti kpürü, de wü siti nü 'basu

Sapita 14-21 Ngü te Me ena aza esaka wü vügü ka-ye tete

Sapita 22 Ngü te Me ena adu areke wü ngü 'buru toto

¹ De-ra *Yüwane, *mürü tima ka Yesu *Kurisito. Dene wü ngü te Yesu sere cu me-ye fere, baka roto.

Me gü tamu wü ngü ne fü Yesu me-ye, teka de engu sere fü wü kpara ka-ye. Ah de wü ngü te ena amere te-wü amere kere. Fü Yesu Kurisito ayia atima *malayika ka-ye, asere wü ngü la fere. ² Teka ngü la, fü ra ayia akpo da eba wü ngü, de te malayika ka Me sere fere ne 'buru, gbü buku ne. Angü ah de zu ri Me bete nda Yesu Kurisito. ³ Te di bala, ah le fü yi adi etanga buku ne fü wü kpara, teka fü Me ato wazi fü yi. Mene wü kpara te ewü ena aje ngü la, fü ewü ale de maguma wü 'buru la, Me ena ato kpah wazi fü ewü. Angü sikipi ka ngü la koro eyi gbamari.

⁴ De-ra Yüwane, ma ngbü eba köcökpa ne fü yi, wü *kpara ka Yesu, te yi ngbü engbü gbü wü mere köti lorozi, gbü nga nzö wü sü ka-nih, ka Asiya.

Me di de yi, da eto gu ngü fü yi teka *züka maguma ye. Angü ta gügü, Me ka-ye kü ladü. Enatikine engu fi ladü. Engu ena angbü ka-ye bala fi mere badi. Ngü kaka ti anza nda de. *Nzila Wazi Me ngbü kpah de yi, angü ah ngbü engbü ede kpökpö ka Me.* ⁵ Yesu Kurisito ngbü kpah de yi, angü engu de kpeke kpara. Wü vügü kaka to ta mere cinga tete, fü ah ai maguma ye

---

* **1:4** 1:4 Yüwane mala gbü ngü Giriki, gü ba, nzila wazi lorozi, te ngbü ede kpökpö ka Me ne, ngbü de yi. Ah ba ngü la gbü mani, teka ngü ka wazi ka Nzila Wazi Me.

kpekpeke, fü ah alala fi bü gbü ngü ka Me. Te wüh mörö engu tete, fü Me azükü engu, baka gina kpara esüka wü kövö. Wawazi na fa sü, fa nda wü miri füh kotö ne 'buru.

Nih gbo nga iri Miri Yesu!

Angü ah le nih eyi cu de maguma ye 'buru.

Nih gbo nga iri Miri Yesu,

Angü engu kpi teka afa nih gbü wü *siti ngü ka-nih 'buru.

⁶ Nih gbo nga iri Miri Yesu,

angü ah fe nih kpah eyi.

Ah ena ao nih baka wü miri, gbü silkpä te engu ena adu akoro tete.

Nih gbo nga iri Miri Yesu!

Angü ah ena ao nih wü kovo ka-ye, teka fü nih agbo nga iri Me agbü kpä fi mere badi.

Nih gbo nga iri Miri Yesu fi mere badi!

Angü engu de mere mürü wazi.

Ah di bala.

⁷ Wü di enga wüna, yi ceka la! Yesu ena adu akoro füh kotö ne fanü. Engu ena ayia agbü kpä de mere wazi ye. Fü wü kpara füh kotö ne 'buru awu engu. Wü vügü kaka, ta te ewü sö sasajikara de dü ne, wüh ena awu engu kpah cu de jia wü. Wü kpara 'buru, de te ewü le ngü kaka de, wüh ena aku gba, angbü kpah de mere cürü teka kokoro kaka-na la. Wayi, ngü la ena amere te-ye bala fanü!

⁸ Dene ngü te Me mala fü nih, gü ba, “Ni de gina kpara, ni kpah de adu kpara.” Me de mürü wazi, te mere wü ngü 'buru me-ye. Ta gügü Me ka-ye kü ladü. Enatikine engu fi ladü.

Engu ena angbü ka-ye bala fi mere badi. Ngü kaka ti anza nda de.

Dene gina ngü te Yesu sere fere

⁹ Ah de-ra *Yüwane, enga ni yi. Wüh to cinga te ra eyi fa sü, teka iri Yesu *Kurisito, fü ra atüku te-ra, arü kpekpeke, kpah baka nda-yi. Fü ewü adu azoro ra, agü agbü ku gbü Patemo sene, angü ma le ace ngü ka Yesu nda-ra de.

¹⁰ Gbü gara sïkpï ka Me, fü *Nzila Wazi Me ayia ari emaguma ra. Fü ra ayia aje ri kpara, te ngbü ewü kpa ekürufe ra, baka gba kono la.

¹¹ Ri kpara la wü, gü ba, “De-ra deyï, ni le asere bi wü ngü fere. Ah le fü ra aza köcökpa, aba wü ngü, de te ni le asere fere ne gbügbü. De ma tima köcökpa la fü wü kpara ka-ni gbü wü mere köti lorozi la, agbü Efeso, Sïmirina, Peragamo, Tiyatira, Saradi, Filadelefiya bete Lawüdikiya.”

¹²⁻¹³ Te ma je ri kpara la bala, fü ra ayia afü te-ra, teka aceka kpara, de te ngbü emala ngü fere ne. Fü ra ayia awu Miri Yesu Kurisito, *Ye Kpara ka Kpi. Ah ngbü etü wü lamba lorozi, te wüh reke gbü *diki-se. Ah to züka bongo ngboro bala, zalü ngbüüü kpa kötö. Fü ah agi ku bongo, akolo tü ye di, te ngbü eci aci baka diki-se la. ¹⁴ Susunzö vi 'duwa avi kpilili bala! Jijia na ngbü eci baka mi-wa la! ¹⁵ Lölö ngbü eci didiki! baka se te wüh to gbü wa ka boro. Riri na ngbü engböngbö, da ewü wooo! baka mere vuru ka ngu, te ngbü etökö. ¹⁶ Ah zoro wü küfara lorozi gbü kpa ye ka kokpa. Fü mere maguruma te dere fa sü, angbü ekoro gögömö na. Fü gbügbüra na angbü eci gbele gbele! baka ra, te ngbü esü me-ye.

¹⁷ Te ma wu Miri Yesu de bala, fü maguma ra ayia akolo 'duwa tuu! Fü ra atı erı lölö kötö, baka kövö la. Fü Miri Yesu ayia ao kpa ye ka kokpa gbü nzö ra, amala ngü fere, gü ba, “De-ra deyı, ma kpe cürü de! Ah de-ni Yesu. Ni de gina kpara, ni kpah de adu kpara. ¹⁸ Ni de *E-küwa kpara. Wüh mörö ni ta amörö, amba ni zükü gbü kpi la eyi fi mere badi! Ni de wazi teka anza ngü ka kpi 'buru 'buru asidi! Kpah bala, ni ena azükü wü kpara ka-ni, te ewü di gbü mbükü ne 'buru, fü ewü aküwa fi mere badi.”

¹⁹ Fü Miri Yesu adu amala gara ngü fere, gü ba, “Ah le de ma ba wü ngü ne, angü ni yia esere kpah gara bi wü lara ngü fere. Ni ena asere wü ngü te ewü ngbü emere te-wü titine. Fü ni asere kpah wü gara ngü, te ewü ena amere te-wü te gara. Te di bala, ah le de ma ba wü ngü la 'buru, atima fü wü kpara ka-ni, te ewü di agbü wü gara sü de lorozi ne.”

²⁰ Fü Miri Yesu adu amala fere, gü ba, “Si-ngü teka wü küfara lorozi de esaka ni, bete wü lamba lorozi ne, ah bane. Wü küfara lorozi, de wü lamba lorozi ne, ah de wü kpara te ewü to maguma wü fü ni, gbü wü mere köti lorozi ne.”

2

Dene ngü te Miri Yesu mala fü wü kpara ka Efeso

¹ Fü Miri Yesu amala fere, gü ba, “Ah le de ma ba ngü ne, tima fü wü kpara ka-ni agbü Efeso. Ah gü ba, ‘De-yi, wü kpara ka-ra, te yi ngbü engbü agbü Efeso ne, ah de-ra Yesu, te ma di

de Miri ka-yi ne, ma mala ngü ne, tima fü yi me-ra. Ma ngbü ezoro wü kpara ka-ra 'buru esaka ra, baka wü küfara lorozi ne, fü ra angbü kpah endoro esüka ewü, baka te ma ngbü endoro esüka wü lamba lorozi ne.

² Dene ngü te ma le amala fü yi. Ma wu wü züka ngü ka-yi kpo. Angü yi ngbü emere tima ka-ra kpekpeke, da elala gbügbü na. Ma wu eyi, gü ba, yi le ngü ka wü mürü mani nda-yi de. Angü wü mürü mani la ngbü ekoro kpaka yi, emala ngü bü de komö wü, gü ba, “Ma tima ani me-ra.” Amba yi ngbü eceka ngü ka-ewü ferrre feke. Fü yi adu awu ngü ka-ewü teke, gü ba, wüh lala fi bü da emere wü *siti ngü. Te di bala, ma tima ewü nda-ra de! Wüh ka-wü de wü mürü mani! ³ Ma wu eyi, gü ba, te siti wü kpara, de te ewü le ngü ka-ra de ne, ngbü eto mere cinga te yi la, yi kpe cürü nda-yi de. Yi ngbü fi bü erü kpekpeke, da elala gbü ngü ka-ra. Wü ngü ka-yi la reke gbü jia ra cu fa sü.

⁴ Amba gara ngü ladü, te ngbü eto cinga te ra. Angü titine yi du le ra, baka ta te yi ngbü ele ra te enga gina ne, de. ⁵ Yi fi la nga mere lele, ta te yi ngbü ele ra di ne. Yi fü ngü la, neh teka ne? Ah le de yi du, yi fü maguma yi, teka fü yi adu amere tima ka-ra areke areke, baka ta te enga gina ne. Amba, te yi fü maguma yi de la, ma ena akoro kpaka yi de wazi, fü yi adu awu ngü la! Angü ma ena aza lamba ka-yi gbü sü ka-ye asidi. Fü ra angbengbe yi, fü yi abaya 'buru. Te di bala, ah le de yi fü maguma yi 'duwa enatikine!

⁶ Amba gara züka ngü ka-yi kpah ladü, te reke gbü jia ra. Angü siti riri ka wü kpara ka Nikola,

te siti gbü jia ra fa sü ne, yi le nda-yi kpah de.

⁷ Dela eyi ngü te ma mala fü yi, wü kpara ka-ra agbü Efeso ne. Amba ah le de wü kpara 'buru da güje wü, te ngü de te ma ngbü emala, de wazi ka *Nzila Wazi Me, ne. Ngü ma, te wü vügü ngbü eto cinga te yi la, yi kpe cürü de. Yi rü kpekpeke. Te yi mere bala, ma ena ato rü-rü ka *küküwa ka fi mere badi ne, fü yi azü. Rürü la ladü agbü yi ka Wüba, Me, agbü kpi.' "

Dene ngü te Miri Yesu mala fü wü kpara ka Simirina

⁸ Fü Miri Yesu amala fere, gü ba, "Ah le de ma ba ngü ne, tima fü wü kpara ka-ni agbü Simirina. Ah gü ba, 'De-yi, wü kpara ka-ra, te yi ngbü engbü agbü Simirina ne, ah de-ra Yesu, te ma di de Miri ka-yi ne, ma mala ngü ne, tima fü yi me-ra. Ma de gina kpara, ma kpah de adu kpara. Ma kpah de kpara te wüh mörö ra ta amörö, fü ra adu azükü gbü kpi la, fi mere badi.

⁹ Dene ngü te ma le amala fü yi. Wayi, ma wu cinga, de te wü vügü ngbü eto eküte yi ne, eyi. Ma wu kpah eyi, gü ba, e esaka yi nda ma. Amba yi de wü mürü cinga nda-yi de, angü mere bi wü e ka-yi ngbü rü ladü, te ngbü eci nga yi agbü kpi. Ma wu kpah wü *siti ngü, de te wüh ngbü emala eküte yi ne, kpo. Wü kpara de te ewü ngbü emala ngü la, wüh ngbü emala nga wü, gü ba, "Ani de wü kpara ka Me,"* amba ah ka-ye de wu! Wüh ka-wü de wü kpara ka *Satana!

¹⁰ Amba nda-yi, yi mere e akpe cürü de, yi i

---

* **2:9** 2:9 Wü kpara te ewü ngbü emala siti ngü eküte wü kpara ka Yesu la, wüh de wü di enga Yisaraye.

maguma yi gö! Angü Satana ena akoro amemere yi, ato mere cinga te yi. Fū ah aza kpah wü gara yi, agü agbü ku, teka de yi ce ngü ka-ra. Amba ah le fū yi ai maguma yi, arü kpekpeke, angü wü vügü ena ato cinga la te yi, bü mba teka sīkpī ngbee nzūkpa. Ngü ma, te ah kpah bü de kpi la, yi i maguma yi, yi rü kpekpeke. Angü te yi mere bala la, ma ena aküwa yi fi mere badi, agbü sü ka Me agbü kpī.

¹¹ Dela eyi ngü te ma mala fū yi, wü kpara ka-ra agbü Simirina ne. Amba ah le de wü kpara 'buru da güje wü, te ngü de te ma ngbü emala, de wazi ka *Nzila Wazi Me, ne. Te wü vügü ngbü eto cinga te yi teka ngü ka-ra la, yi mere e akpe cürü de. Angü, te yi rü kpekpeke la, yi tī akpi fi mere badi nda-yi de. Ma ena aküwa yi me-ra.' "

Dene ngü te Miri Yesu mala fū wü kpara ka Peragamo

¹² Fū Miri Yesu amala fere, gü ba, "Ah le de ma ba ngü ne, tima fū wü kpara ka-ni agbü Peragamo. Ah gü ba, 'De-yi, wü kpara ka-ra, te yi ngbü engbü agbü Peragamo ne, ah de-ra Yesu, te ma di de Miri ka-yi ne, ma mala ngü ne, tima fū yi me-ra. Ma de kpara de mere maguruma esaka ra, te dere fa sü.

¹³ Dene ngü te ma le amala fū yi. Ma wu eyi kpo, gü ba, yi ngbü ezü cinga efa sü. Angü sü de te yi ngbü engbü gbügbü agbü Peragamo ne, ah de sü te di esa wazi ka *Satana! Wüh to cinga te yi eyi fa sü teka ngü ka-ra. Amba yi ce ngü ka-ra nda-yi de. Baka te wüh za enga ni yi, Anitipa,

anü di, amörö teka ngü ka-ra ne, yi kpe cürü nda-yi kpah de. Yi lala ka-yi fi bü gbü ngü ka-ra. Ngü ka-yi la reke gbü jia ra cu fa sü!

¹⁴⁻¹⁵ Amba gara ngü ka-yi ladü, te ngbü eto cinga te ra. Angü wü gara kpara ladü esüka yi, te ewü ngbü emere *siti wü ngü. Wüh ngbü ele riri ka wü kpara ka Nikola, de te ewü ngbü efiti wü kpara de siti riri ka-wü ne. Angü wüh ngbü eri wü kpara, gü ba, te mü ngbü endondoro gbü nga wü wü rüse 'daaa la, ah de siti ngü nda de. Wüh ngbü kpah eri wü kpara, gü ba, te mü ngbü emere gele ka me ka wü kundu yi, ah esiti kpah de. Wü mürü mani la, ngü ka-ewü baka ngü ka Balama, te fiti wü di enga *Yisarayele ta gügü, de siti riri ka-ye ne.† ¹⁶ De-yi, wü kpara ka-ra, yi mere e aje siti riri ka-ewü la nda-yi de. Ah le de yi fü maguma yi. Angü, te yi fü maguma yi de la, yi ena awu ngü te ma ena amere fü yi! Ma ena aza mere maguruma de gömö ra ne, ato mere kuru di, te wü kpara 'buru, de te ewü ngbü emere *siti ngü de bala ne.

¹⁷ Dela eyi ngü te ma mala fü yi, wü kpara ka-ra agbü Peragamo ne. Amba ah le de wü kpara 'buru da güje wü, te ngü, de te ma ngbü emala, de wazi ka *Nzila Wazi Me, ne. Te wü vü gü ngbü eto cinga te yi la, ngü ma, yi kpe cürü de! Yi rü kpekpeke! Te yi mere bala la, züka zü-e ka Me agbü kpī ne, ma ena ato fü yi azü. Fü ra ato kpah gara to iri fü yi, te wü kpara je de. Fü ra aba to iri yi, de te ma ena ato ne, eküte züka teme ngbe'de bane.' "

† 2:14-15 2:14-15 Mü ena amaka ngü la gbü buku ka Namba 25:1-6; 31:16.

Dene ngü te Miri Yesu mala fü wü kpara ka Tiyatira

¹⁸ Fü Yesu amala fere, gü ba, “Ah le de ma ba ngü ne, tima fü wü kpara ka-ni agbü Tiyatira. Ah gü ba, ‘De-yi, wü kpara ka-ra, te yi ngbü engbü agbü Tiyatira ne, ah de-ra Yesu, te ma di de Miri ka-yi ne, ma mala ngü ne, tima fü yi me-ra. Ma de Ye Me, te jia ra ngbü eci baka mi-wa la! Lö ra ngbü kpah eci aci didiki! baka se, de te wüh to gbü wa ka boro.

¹⁹ Dene ngü te ma le amala fü yi. Ma wu wü züka ngü ka-yi, de te yi ngbü emere, ne eyi kpo. Ma wu kpah eyi, gü ba, yi to maguma yi eyi fere fanü. Yi ngbü kpah ele te-yi de wü bu yi, de maguma yi 'buru. Yi ngbü dela emere wü züka ngü, te ngbü ereke gbü jia ra. Yi ngbü kpah erü kpekepeke gbü wü cinga, de te wü vügü ngbü eto te yi ne. Kpah bala, ma wu kpah kpo, gü ba, wü züka ngü, de te yi ngbü emere enatikine ne, ah fa mene ewü, ta te yi kpo da emere te enga gina, ne eyi.

²⁰ Amba wü gara ngü ladü, te ngbü eto cinga te ra. Yi ceka la siti wü rüse, te ngbü engbü esüka yi de kpala! Yi liki engu de, neh teka ne? Angü wü rüse la gü ba, ni ngbü emala ngari Me fü wü kpara, amba ngü kaka la, ah ka-ye 'buru de wu! Ah ngbü efiti wü kpara ka Me de siti riri ka-ye la, gü ba, te kpara ngbü endondoro gbü nga wü wü rüse fa fa fa la, ah esiti de. Wü rüse la ngbü kpah esu wu, gü ba, te yi ngbü emere gele ka me ka wü kundu yi la, ah mere e kpah de. Wü rüse la ngbü ememere wü *siti ngü baka nda Yizabela, ta te ngbü efiti wü kpara ka Me gügü

ne.‡ 21 Ma mala ngü fefe, de ah fü maguma ye, ah ce wü siti ngü ka-ye la ne, eyi ma. Ah le ace siti ngü ka-ye la, nda fi de. 22 Te di bala, ma ena ato mere siti keke fü würüse la! Wü kpara de te ewü ngbü emere ngü kpah bakaka la, ah le de wüh fü maguma wü, ace ngü la kpah asidi! Angü, te ah bala de la, ma ena ato kpah mere siti keke te ewü baka nda-ka. 23 Ma ena amörö kpah wü kpara, te ewü ngbü eje riri kaka la amörö! Ma ena amere ngü la, teka fü wü kpara ka-ra 'buru awu, gü ba, ma ngbü ewu wü fingangü, te di emaguma wü kpara 'buru. Angü, te mü ngbü emere wü siti ngü la, ma ena ato kuru te mü ato fanü!

24 Amba ma wu eyi, gü ba, bi wü gara yi ladü, agbü Tiyatira kpala, te ewü le siti riri la nda-wü de. Wüh le amere ngü ka gele ka me ka wü kundu wü ne nda-wü kpah de. Te di bala, dene ngü te ma le amala fü züka wü kpara la, gü ba, “Ngü ka-wü reke gbü jia ra fa sü. Ma ti amala gara ngü fü wü kpekpeke nda-ra de. 25 Ah le de wü ngbü fi bü da ezoro ngü ka-ra de kpa wü 'basu, zalü akoro di gbü sikpi, te ma ena adu akoro tete füh kotö ne.”

26-27 Te wü vügü ngbü eto cinga te yi teka ngü ka-ra la, yi mere e akpe cürü ewü de. Yi rü kpekpeke. Te yi ngbü fi bü da emere wü züka ngü bala, zalü akoro di gbü *adu sikpi la, ma ena ato wazi fü yi, kpah baka te Wüba, Me, to wazi fere ne. Fü ra ao yi baka wü miri, gbü nzö wü nguwa wü kpara füh kotö ne 'buru. Angü

---

‡ 2:20 2:20 Mü ena amaka ngü ka Yizabela la gbü gina buku ka Wü Miri 16:29-21:29.

Wüba Me mala ta teka ra, gü ba, “Ma ena afa wazi wü vügü ka-ra, fü ra angbü Mere Miri gbü nzö ewü. Ma ena anza ngü ka-ewü, baka kpara te ngbü eöfö sila.” § Dela ngü ta te Wüba Me mala teka ngü ka-ra. ²⁸ Te di bala, ma ena ato kpah mere küfara, de iri ye Mürüba ne, fü yi.

²⁹ Dela eyi ngü te ma mala fü yi, wü kpara ka-ra agbü Tiyatira ne. Amba ah le de wü kpara 'buru da güje wü, te ngü, de te ma ngbü emala de wazi ka *Nzila Wazi Me, ne.' ”

3

Dene ngü te Miri Yesu mala fü wü kpara ka Saradi

¹ Fü Miri Yesu amala fere, gü ba, “Ah le de ma ba ngü ne, tima fü wü kpara ka-ni agbü Saradi. Ah gü ba, ‘De-yi wü kpara ka-ra, te yi ngbü engbü agbü Saradi ne, ah de-ra Yesu, te ma di de Miri ka-yi ne, ma mala ngü ne, tima fü yi me-ra. Ma de kpara, te ma to *Nzila Wazi Me fü yi,* wü kpara ka-ra, gbü wü sü de lorozi ne. Ma ngbü kpah eceka kpä fütanga yi, wü kpara ka-ra, baka e te ma zoro wü küfara lorozi esaka ra ne.

Dene ngü te ma le amala fü yi. Yi ngbü efï, gü ba, “Ngü ka-ani de te ani ngbü emere ne, ma wu de?” Ma wu 'buru kpo! Wü kpara ngbü eceka yi baka züka wü kpara ka-ra, amba yi ka-yi de siti wü kpara! Wü kpara ngbü eceka yi

§ **2:26-27** 2:26-27 Mü ena amaka ngü la gbü Ci ka wü Davidi 2:9.

* **3:1** 3:1 Yüwane mala gbü ngü Giriki, gü ba, Yesu de nzila wazi lorozi esaka ye. Ah ba ngü la gbü mani, teka ngü ka wazi ka Nzila Wazi Me.

baka ta-ba te di ezükü, amba yi ka-yi baka kölö-ta. ² Te di bala, ah le de yi zükü azükü! Yi reke fingangü ka-yi areke, de yi ngbü mbi! Yi mere e ace ngü ka-ra de! Angü wü ngü ka-yi, te yi ngbü emere ne, reke gbü jia Me nda kü de. ³ Yi fi la nga züka wü riri, ta te wüh ri yi di, te enga gina ne. Yi fü maguma yi efü, de yi du kpaka ra, teka adi eje wü riri ka-ra ereke areke. Yi ce wü *siti ngü ka-yi, te yi ngbü emere la, ace, angü ma ena akoro, agüka yi agüka baka mürü zi, te ngbü egüka wü kpara gbü biti. Te di bala, yi ena awu ngü te ma ena amere de yi! Yi ceka 'be, angü yi wu sikipi ka kokoro ka-ra la nda-yi de.

⁴ Amba ma wu eyi, gü ba, wü gara kpara ladü biri biri, esüka yi agbü Saradi kpala, te ewü mere ngü ka-ra de maguma wü 'basu 'basu, baka nda wü bu wü la, nda-wü de. Te di bala, gbü sikipi te ma ena adu akoro tete, ma ena azürü wü siti ngü ka-ewü la 'buru asidi. Ma ena ato züka bu bongo fü ewü. Fü a angbü de ewü tundu, fi mere badi.

⁵ Te di bala, de-yi wü kpara ka-ra 'buru, yi ce siti wü ngü ka-yi, de yi rü kpekpeke gbü ngü ka-ra. Te yi mere bala la, ma ena ato kpah züka bu bongo fü yi. Fü ra aba kpah iri yi gbü buku ka *Küküwa, fü ah angbü fi mere badi. Fü ra agbo kpah nga yi engagira Wüba Me, kpah de wü *malayika kaka mini, angü yi eyi de züka wü kpara ka-ra.

⁶ Dela eyi ngü de te ma mala fü yi, wü kpara ka-ra agbü Saradi ne. Amba ah le de wü kpara 'buru da güje wü, te ngü te ma ngbü emala, de wazi ka *Nzila Wazi Me la.' "

Dene ngü te Miri Yesu mala fü wü kpara agbü Filadelefiya

⁷ Fū Miri Yesu amala fere, gü ba, “Ah le de ma ba ngü ne, tima fü wü kpara ka-ni agbü Filadelefiya. Ah gü ba, ‘De-yi wü kpara ka-ra te yi ngbü engbü agbü Filadelefiya ne, ah de-ra Yesu, te ma di de Miri ka-yi ne, ma mala ngü ne, tima fü yi me-ra. Ma ngbü de zu kpara, de te Me tima ra me-ye, teka aküwa yi ne. Ma ngbü eü möngiti me-ra, teka fü wü kpara angbü erī tete, agbü sü ka Wüba Me agbü kpī. Te ma ü möngiti la fü mü me-ra la, gara kpara ti atiri mü nda de. Amba, te ma ü möngiti la de la, yi ti ari agbü sü ka Me nda-yi kü de.†

⁸ Dene ngü te ma le amala fü yi. Ma wu züka ngü te yi ngbü emere ne eyi. Fū ngü la areke gbü jia ra afa sü. Ma wu kpah eyi, gü ba, wazi yi mba cükü'daye, amba yi ce ngü ka-ra nda-yi de. Yi ngbü ei maguma yi ai gö gö gö! Fū yi angbü elala fi bü gbü ngü ka-ra. Te di bala, ma ena aü möngiti ka sü ka Me aü, fü yi ari angbü kpala. Gara kpara te ena atiri möngiti la fü yi nda ma.

⁹ Ma wu eyi, gü ba, wü vügü ka-yi ladü.‡ Wüh ka-wü de wü mürü mani, te ewü ngbü esutu wu, gü ba, “Ani de wü kpara ka Me, ani de wü kpara ka Me,” amba de! Wüh ka-wü de wü kpara ka *Satana! Ma ena avi jia ewü. Wüh ena akoro anda'ba te-wü engagira yi. Fū ewü awu, gü ba,

† **3:7** 3:7 Yüwane ba ngü, gü ba, “Yesu gü ba, ‘Ni de kpara te di de mafüta (lifungula) ka Davidi esaka ni.’ ” Ngü la ka-ye de mani. Si-ngü gbügbü gü ba, ni de kpara te ngbü eü möngiti ka kpī, fü wü kpara te ni fe ewü. ‡ **3:9** 3:9 Wü vügü ka wü kpara la, wü de wü di enga Yisaraye.

fanü yi de wü kpara ka-ra, te ma le yi cu fa sü.
¹⁰ Wü vügü la ngbü eto mere cinga te yi teka ngü ka-ra, amba ma wu eyi, gü ba, yi kpe cürü ewü nda-yi kpah de. Yi de kpeke kpara, te yi ngbü erü fi bü kpekpeke, baka ngü te ma ngbü erü yi di ne. Te di bala, gbü sikipi te wü kpara füh kotö ne ena azü mere cinga tete, ma ena aküwa yi aküwa. Angü cinga la ena amere te-ye, teka are maguma wü kpara füh kotö ne 'buru. Amba teka yi, ma ena aküwa yi aküwa fanü.

¹¹ Wü di enga ra, ma ena adu kere. Ma ti ayiri de. Ah le fü yi azoro ngari ra de kpa yi 'basu. Angü, te yi mere bala la, gbü sikipi te ma ena adu akoro tete, ma ena ato mere züka takpa fü yi. Gara kpara, te ena agbü rü takpa la esaka yi, ena adi kpo ma. ¹² Te yi rü fi bü kpekpeke la, ma ena ao yi baka mere rü kambü gbü mere Kambü ka Wüba, Me, agbü kpi, fü yi angbü kpala. Ma ena aba iri Me eraku yi, teka fü yi angbü agbü sü ka Wüba Me fi mere badi. Iri sü ka Me la, ah de to Yerüsalema, te koro kpaka Me agbü kpi. § Ma ena aba kpah to iri ra eraku yi, teka fü yi angbü tine fi wü kpara ka-ra.

¹³ Dela eyi ngü de te ma mala fü yi, wü kpara ka-ra agbü Filadelefiya ne. Amba ah le de wü kpara 'buru da güje wü, te ngü te ma ngbü emala de wazi ka *Nzila Wazi Me la.' "

Dene ngü te Miri Yesu mala fü wü kpara agbü Lawüdikiya

---

§ 3:12 3:12 Mü ena amaka ngü ka to Yerüsalema la gbü buku ne, sapita 21 bete 22.

14 Fū Miri Yesu amala fere, gü ba, “Ah le de ma ba ngü ne, tima fū wü kpara ka-ni agbü Lawüdikiya. Ah gü ba, ‘De-yi wü kpara ka-ra te yi ngbü engbü agbü Lawüdikiya ne, ah de-ra Yesu, te ma di de Miri ka-yi ne, ma mala ngü ne, tima fū yi me-ra. Ma de kpeke kpara, te ngbü emala zu ngari Me fū wü kpara. Ma ngbü ta emere fi bü wü ngü te Wüba Me ngbü ele, zalü koro di gbü sikipi ka kpi ka-ra. Gbü sikipi ta te Wüba Me le amere wü e füh kotö ne, ma nda-ra baka se-tima kaka, angü ma de miri gbü nzö wü e 'buru, ta te Wüba Me mere ewü ne.

15 Dene ngü te ma le amala fū yi. Yi ngbü efi, gü ba, “*Siti ngü ka-ani, de te di emaguma ani ne, ma wu de?” Ma wu 'buru kpo! Angü ma wu eyi, gü ba, maguma yi ka-ye 'basu 'basu. Te di bala, ma le de yi ce ngü ka maguma 'basu 'basu la asidi, fū yi adu ale ngü ka-ra de maguma yi biringbö. 16 Te maguma yi ngbü fi 'basu 'basu bala la, ma ti ale ngü ka-yi nda-ra de. Ma ena afu yi gbü nze ra akötö. 17 Yi ngbü efi, gü ba, “Ani de kpeke wü kpara, de mere bi e esaka ani, cinga ti amere ani tine de?” Amba ah bala de! Angü gbü jia ra, yi ka-yi de wü mürü cinga te jia yi ni ani. Yi ngbü kpah endoro ngirimu. Angü yi to maguma yi fere mbi mbi nda-yi de. 18 Ah le de yi ce ngü ka maguma 'basu 'basu asidi, fū yi afü maguma yi. Yi du edu kpaka ra, de yi nda'ba te-yi, teka fū ra ale ta-ngü te yi. Ma ena ato wazi fū yi, teka fū yi angbü kpeke wü kpara ka-ra fanü. Ma ena atü kpah züka rü ka-ra gbü jia yi, teka fū jia yi aü, fū yi awu züka ngü te yi ena angbü emere. Fū ra ato kpah züka bu bongo

eküte yi, fü ah aza lümü de eküte yi la asidi.

¹⁹ Wü di engä ra, ah le fü yi awu, gü ba, wü kpara ka-ra, te ma le ewü fa sü ne, ma ngbü erī ewü kpekpeke, teka fü ewü adi eje ri ra. Te di bala, yi ce ngü ka maguma 'basu 'basu asidi, fü yi adu ale ngü ka-ra de maguma yi biringbö.

²⁰ Wü di engä ra, ah baka e te yi ni möngiti ka maguma yi eyi fere. Teka ngü la, ma ngbü eyi erü emöngiti maguma yi dene, da eī yi. Te di bala, ah le de yi je ri ra, fü yi aü möngiti ka maguma yi fere, teka fü ra arī angbü kpa emaguma yi. Fü nih angbü de nih ma, da ezü e tundu de mere tadu.

²¹ Te wü vügü ngbü eto cinga te yi teka ngü ka-ra la, ngü ma, yi rü kpekpeke. Te di bala, ma ena ato wazi fü yi, teka fü yi angbü baka wü miri, füh kpökpö ede ra, kpa h baka e ta te ma rü kpekpeke, fü Wüba ato kpökpö ka miri la fere, ede nda-ye ne.

²² Dela eyi ngü de te ma mala fü yi, wü kpara ka-ra agbü Lawüdikiya ne. Amba ah le de wü kpara 'buru da güje wü, te ngü de te ma ngbü emala, de wazi ka *Nzila Wazi Me la.' "

Dela wü ngü te Miri Yesu mala fere, teka de ma tima fü yi, wü kpara ka-ni, mene ewü to agbü nga wü mere köti lorozi, gbü tö ka Asiya ne.

4

Dene ngü te sere te-ye fere, agba Me agbü kpī

¹ Fütanga ngü la, fü ra adu afü te-ra awu kpa h gara ngü te sere te-ye fere. Fü ra awu kpī, te ü te-ye baka möngiti, ngbü baaba. Fü ra ayia aje ri kpara, te ngbü ewü baka gba kono, ge baka mene

ta te ma je te engä gina ne. Fü ri kpara la amala ngü fere, gü ba, “De-ra deyi, ma li eli kpakine, teka fü ni asere wü ngü, te ena amere te-wü te gara ne, fere.” ² Baka te ma ngbü eje ri kpara la, 'duwa fü *Nzila Wazi Me akoro ari esoko ra, ato wazi fere. Fü ra ayia aceka kpi, awu Me te ngbü fuh mere kpökpö ka-ye ka miri agbü kpi kpala. ³ Fü gbügbüra na angbü eci aci gbele gbele, baka ra. Fü sü alofo ede mere kpökpö kaka la ngbaji bane, da eci aci baka tere, te ngbü elofu sü me-ye. ⁴ Fü wü mere *kovo teke biri de fuh ye bala (24), ado angbü fuh nda-wü kpökpö ka miri, ede mere kpökpö ka Me la, kerekere gbaa. Wüh to 'buru züka ngbe'de bu bongo te wü, de wü *madudu gbü nzö wü, te wüh reke gbü *diki-se, teka asere, gü ba, wüh za esaka wü vügü ka-wü eyi. ⁵ Fü kpökpö ka Me la angbü eci aci baka ülele, kpah de giri wü e, te ngbü ewü gbügbü na, ngbee ngbee ngbee! baka mügbara la. Fü wü lamba lorozi angbü eci engagira kpökpö ka Me la. Wü lamba la ngbü esere ngü, gü ba, wazi Nzila Wazi Me fa sü, baka e du lorozi. ⁶ Fü mere tambasü te nü anü sele sele bala, angbü engagira kpökpö ka Me la, da eci aci baka jia ngu la.

Fü wü angbe cögbörö *malayika ka Me bala (4) angbü ede kpökpö la, de jia wü eküte wü kerekere gbaa 'buru. ⁷ Nzö gina malayika la ngbü baka nda kami. Nzö e'ba'basu malayika baka nda yiti. Nda ehabata malayika baka nda kpara. Ehabala na la, nzönzö na ngbü baka nzö kpukpu la. ⁸ Mbula wü angbe cögbörö malayika la ngbü 'buru ma'diya ma'diya. Fü jia ewü angbü eküte ewü bü 'daaa bala, esa wü mbula ewü

kpah 'buru. Fü ewü angbü ebī ci, egbo nga Me di, bitī de ra mini, gü ba,

“Wayi bala, mere Me, mü ka-mü *nzila!

Mere miri ka-a, mü ka-mü nzila!

Mere mürü wazi, mü ka-mü nzila!

Ta gügü mü ka-mü kü ladü.

Akoro enatikine, mü ka-mü fi ladü.

Mü ena angbü ka-mü fi mere badi.

Ngü ka-mü tī anza nda kü de.”

⁹ Dela ngü de te wü angbe cögbörö malayika bala la ngbü egbo nga iri Me di gbü ci, ecu ngüngü, da ezuru engangagira na.

Te wü kovo teke biri de füh ye bala la wü wü angbe cögbörö malayika la da ecu ngü Me bala ne, ¹⁰fü ewü angbü egbi wü madudu ka-wü, eo kötö. Fü ewü angbü eyia kpah 'buru, eti kötö eri lö Me, angbü ecu ngü Me, da egbo nganga na, gü ba,

¹¹ “Wayi bala, Mere Me, a ngbü egbo nga iri mü. Ah le de wü kpara 'buru di kpah egbo nga iri mü.

Mere Me, mü de mere mürü wazi, fa nda wü kpara 'buru.

Mere Me, mü ngbü mere wü e füh kotö ne 'buru me-mü.

Mere Me, mü ngbü eto wazi fü wü e 'buru me-mü.

Mü mere wü e la bala, angü dela ngü te reke gbü jia mü!”

Dela ngü te wü angbe cögbörö wü kovo la ngbü egbo nga iri Me di agbü kpī kpala.

5

Dene ngü te sere te-ye fere,

teka ngü ka Kambiliki ka Me agbü kpï

¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu köcökpa, te Me gara za o esaka ye. Wüh i komö köcökpa la de wü ku lorozi. Fü ewü alala komö wü ku la de e baka bikü'da. Fü ewü adu agbo wü tere fefeh biri biri 'buru, teka wü kpara ena afuru atanga. Köcökpa la, wüh ba wü ngü gbügbü, zalü koro di ekükürüfe 'buru.

² Fü ra awu gara mere kpeke *malayïka, te ngbü emala ngü de mere ri ye, gü ba, "Züka kpara te Me fe engu, teka afuru köcökpa ne, atanga, neh da?" ³ Fü wü malayïka akpo egiri kpeke kpara, te ti afuru köcökpa ne, atanga. Fü ewü agiri agbü kpï ma, wüh maka de. Wüh du giri füh kotö sene, kpah bima, wüh maka de. Fü ewü adu agiri kpa esa tö, kpah le bima, wüh maka 'buru 'buru de. ⁴ Fü ngü la ato mere cinga emagama ra. Fü ra akpo eku gba de ngura, angü kpara te ti afuru köcökpa la nda ma.

⁵ Fütanga ngü la, fü gara mere kpara, esüka wü mere *kovo teke biri de füh ye bala la, ayia amala ngü fere, gü ba, "De-ra deyï, ma mere e aku gba de. Yesu ladü. Engu de Mere Miri ka wü di enga *Yisaraye. Engu de kundu ye Miri *Davidi, te Me tima teka aküwa wü kpara. Wawazi na baka nda kami, angü ah fa wazi kpi eyi. Me to wazi eyi fefe, teka fü engu afuru köcökpa ne me-ye, atanga."

⁶ Te ma je ngü la bala, fü ra ayia ae jia ra, awu Yesu, te ngbü baka *Kambiliki ka Me, de nga

ka eküte ye, angü wüh mörö engu, teka areke ngü te di ezeṅba wü kpara de wü Me. Yesu rü ngbü ede kpökpö ka Me, etü wü angbe cögbörö malayika bala, be kpah te wü mere kovo teke biri de füh ye bala ne. Ah ngbü baka Kambiliki ka Me, de wü di te nzö ye lorozi, kpah de wü jia ye lorozi. Wü di de wü jia Yesu lorozi la, wüh ngbü esere ngü ka wazi ka *Nzila Wazi Me, te di kpah lorozi ne. Wü wazi de lorozi la, Me tima teka amere wü tima ka-ye di, te nga wü sü füh kotö ne 'buru. ⁷ Fü Yesu ayia aza köcökpa la esaka Me, teka atanga.

⁸ Te wü angbe cögbörö malayika bala, de wü mere kovo la, wu Yesu, te za köcökpa la esaka Me ne, fü ewü angbü de mere tadu. Fü ewü aci 'buru atı kötö eri lö Yesu, da egbo nga iiri na. Wü kovo la, wüh 'buru de wü ku'du esaka wü, kpah de wü sila, te wüh mere gbü *diki-se, de *rü gbü ye, te wüh ngbü ecuru de züka se ye. Si-ngü teka züka se-rü la gü ba, ah de gba, te wü kpara ka Me ngbü eku fü Me, teka de Me küwa ani esaka wü vügü ka-ani. ⁹ Fü wü kovo la ayia aza wü ku'du ka-wü la, akpo da emi to ci, da ebi, gü ba,

“Wayi bala, Yesu! Mü de *Kambiliki ka Me!

A ngbü egbo nga iiri mü!

Mü me-mü de züka kpara gbü jia Me!

Me to köcökpa ka-ye ne eyi esaka mü.

Mü ti eyi afuru köcökpa la, atanga.

A ngbü egbo nga iiri mü!

Angü mü to te-mü akpi,

teka aküwa wü kpara de *ngüte mü.

A ngbü egbo nga iiri mü!

Angü mü küwa wü nguwa wü kpara füh kotö ne
eyi 'buru,

teka fü ewü akoro wü di Me.

¹⁰ A ngbü egbo nga iri mü!

Angü mü o wü kpara ka-mü baka wü miri,
gbü nzö wü kpara füh kotö ne 'buru.

Mü o wü kpara ka-mü baka wü kovo,

teka fü ewü agbo nga iri Me

agbü sü kaka agbü kpi fi mere badi.”

¹¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia, ae jia ra, awu
mere bi wü malayika ka Me, gbe gbe gbe! te ewü
rü ngbü ede kpökpö ka Me. ¹² Fü ewü angbü ebü
ci de mere ri wü, de wü koko, de wü karayi, gü
ba,

“Nih gbo nga iri Yesu,

Angü ah kpi ta teka aküwa wü kpara.

Nih gbo nga iri Yesu,

Angü ngü kaka reke gbü jia Me fa sü.

Nih gbo nga iri Yesu,

Angü wawazi na fa nda wü kpara 'buru.

Nih gbo nga iri Yesu,

Angü engu de mürü wü e füh kotö ne 'buru.

Nih gbo nga iri Yesu,

Angü ah wu wü ngü 'buru.

Nih gbo nga iri Yesu!

Ah le de wü kpara 'buru di egbo nga iiri na!

Nih gbo nga iri Yesu!

Ah le de wü kpara 'buru je riri kaka!

Nih gbo nga iri Yesu!

Ah le de wü kpara 'buru di ecu ngüngü!”

¹³ Te ngü la mere te-ye bala, fü wü kpara 'buru,
mene ewü te ewü di agbü kpi, de wü mene füh
kotö, bete wü mene wü kpara te ewü kpi eyi

ne, fü ewü akpo 'buru ebī ci, de wü koko de wü karayi, gü ba,

“Nih gbo nga iri Me!

Nih gbo kpah nga iri Kambiliki ka Me.

Angü wazi ewü fa sü!

Nih gbo nga iri ewü fi mere badi!

Nih gbo nga iri Me!

Nih gbo kpah nga iri Kambiliki ka Me!”

¹⁴ Fū wü angbe cögbörö malayika de bala ne, ayia agbo nga iri Me de mere ri wü kpa tikpi, gü ba, “Ah di bala!” Fū wü mere kovo teke biri de füh ye bala ne ayia atī kötö, angbü ecu ngü Me, ake Miri Yesu.

6

Dene ngü te Yesu furu maka gbü köcökpa

¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu Yesu, *Kambiliki ka Me, te za köcökpa la. Fū ah ayia afuru gina ku tete na. Baka te Yesu furu gina ku la, fü ra aje ri gina angbe cögbörö wü *malayika la, te ngbü ewü ngbangbara! baka mügbara la, da eī i, gü ba, “Ye koro eko akine!” ² Fū mene kpara, te wüh i engu la, ayia akoro. Ah li ngbü füh gara nü ngbe'de bala. Kpara la de diri esaka ye. Fū Me ato wazi fefe na, teka de ah nü, ah gü gü, de ah fa wü vügü ka-ni. Fū kpara la ayia anü sü, teka ato cinga te wü kpara füh kotö ne.

³ Fütanga ngü la, fü Yesu ayia afuru e'ba'basu ku te köcökpa la. Fū e'ba'basu mere wü malayika la ayia amala ngü, gü ba, “Ye koro eko akine.” ⁴ Fū kpara la ayia akoro. Ah li ngbü füh gara nü, de küte ye didiki baka

ngüte. Fü Me ayia ato mere dü esasaka, ato kpah wazi fefe teka asiti maguma wü kpara füh kotö ne, de wüh kpo da egü gü esüka wü, kpah da emömörö te-wü. Fü kpara la ayia anü sü, teka ato cinga te wü kpara füh kotö ne.

⁵ Fütanga ngü la, fü Yesu ayia afuru eababata ku te köcökpa la. Fü eababata mere malayika la ayia amala ngü, gü ba, “Ye koro ekoro akine.” Fü kpara la ayia akoro. Ah li ngbü füh gara nü bibiri bane. Tima kaka, ah teka ato mere siti tala te wü kpara füh kotö ne 'buru. Ah za küma, de te ewü ngbü eri zu di, esaka ye. ⁶ Fü ra ayia aje ri gara kpara, te ngbü ewü etü angbe cögbörö wü malayika de bala ne, gü ba, “Akoo! Wü kpara ena angbü embü da ememere tima gbü ra gbuuu, bü mba teka küma bata ka jia ndo, anga küma menewa kükürü ka zu ngbanda! Amba ye mere e amofu ri-rü, te wüh ngbü emere mü, anga fi gbügbü ne, de!” Fü kpara la ayia anü sü, teka ato cinga te wü kpara füh kotö ne.

⁷ Fütanga ngü la, fü Yesu ayia afuru eababala ku te köcökpa la. Fü eababala mere malayika ayia amala ngü, gü ba, “Ye koro ekoro akine.” ⁸ Fü kpara la ayia akoro. Ah li ngbü füh gara nü, te kürü, vi ngbü buwa! bane. İri kpara la de Kpi. Gara kiri ye ladü, te ngbü efa nganga na. İiri na de Mbükü. Fü Me ayia ato wazi fü ewü, teka de wüh nü, wüh mömörö mere bi wü kpara gbü gara faka sü füh kotö ne. Wü gara kpara ena akpi esaka gü. Wü gara ena akpi nda-wü ka tala. Wü gara ena akpi ka keke. Wü gara ewü ena akpi esaka wü siti nü ka gü. Fü wü kpara la ayia anü

sü, teka ato cinga te wü kpara füh kotö ne.

⁹ Fütanga ngü la, fü Yesu ayia afuru gara ku te köcökpa la. Fü ra ayia awu wü kpara, ta te wü vügü mörö ewü, angü wüh ngbü ta fi bü elala gbü ngü ka Yesu ne. Kuru wü kpara la ngbü agbü kpī, esa *cangali, de te wüh ngbü ecuru *züka se-rü fefeh na fü Me ne. ¹⁰ Fü wü kpara la angbü eku gba de mere ri wü kpa tikpi, gü ba, “Akoo, Mere Me! Mü ena ato kuru te wü vügü ka-a, neh elaye?” ¹¹ Fü wü malayika ayia aza bu bongo ngbe'de, ato fü ewü biri biri 'buru. Fü wü malayika la ayia amala ngü fü ewü, gü ba, “Wayi, Me ena ato kuru te wü vügü ka-wü la ato. Amba, ah le de wü ngbü la ziii, angü Me ce wü vügü la, o la me-ye bala. Kükürü de, angü wü gara wü di enga ni wü kpah ladü, te wü vügü ena amömörö ewü feke, teka ngü ka Yesu, kpah baka nda-wü la. Te wüh mömörö ewü nza eyi 'buru la, dela tine sikipi te Me ena ato kuru te wü vügü ka-wü la tete.”

¹² Fütanga ngü la, fü Yesu ayia afuru gara ku eküte köcökpa la. Te engu furu ku la tete, fü yiki-tö akpo 'duwa eyiki sü, gbi gbi gbi gbi! Fü sü ati 'duwa ati, nyütü! Ra du sü tine de. Fü jia fe afü te-ye, angbü tine ngbaaa! baka ngüte la. ¹³ Fü wü küfara akpo 'duwa egügürü kötö, baka wü ri-rü, te mere wege ngbü efe ewü, fü ewü angbü da egügürü. ¹⁴ Fü Me ayia agara kokpi, baka te wüh ngbü egara cara la. Fü wü mere rüvü akpo angbü etiti 'buru kötö, teka ngü ka yiki-tö la. Dela wü ngü te ewü ena amere te-wü füh kotö ne bala. ¹⁵ Wü kpara, te ewü le ngü ka Me de, wüh ena angbü de mere

cürü emaguma wü. Wü miri, de wü kpeke kpara, wü marajümiya, wü kpara de mere bi e esaka wü, kpah de wü mürü cinga 'buru, wüh ena angbü ekpe, da egigiri wü sü, awo te-wü tete. Wü gara ewü ena angbü eli füh wü da, egigiri wü gö, teka awo te-wü gbügbü. ¹⁶⁻¹⁷ Fü wü kpara la angbü eku gba de mere ri wü kpa tikpi, gü ba, “Akoo! Ani ena amere tine dene, neh baye? Ani ena akpe awo te-ani, ka cinga te ani ne, neh kaye? Ah le ta de wü da ne mürü, ti füh ani ke! Ceka la, maguma wü Me ake Yesu siti eyi fa sü, eküte ani dene! Akoo! Te wüh maka ani la, wüh ena amörö ani di bü fanü! Nda-ani sikpi ka kpi koro eyi enatikine dene, baaöö! Wüna! Kpara te ena aküwa mbele ma!”

Dela kuru mere cinga te ena amere te-ye te gara füh kotö ne, baka te Yesu furu maka gbü köcökpa la.

7

Dene ngü ka mere bi wü kpara ka Me agbü kpi

¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia afü jia ra bane de, gbo! te wü *malayika ka Me bala (4), te ewü ngbü edebu sü bala (4) ka kotö ne biri biri 'buru. Me to wazi fü ewü eyi, de wüh zoro wü siti wege esaka wü gö gö gö! angü wege la ena asiti wü e füh kotö ne. ² Fü ra ayia awu gara malayika te koro tongo kpa fügö. Ah za e, te Me ngbü eba tere di, esaka ye. Fü malayika la ayia amala ngü de mere ri ye, fü wü mene malayika bala, de wege esaka wü ne, ³ gü ba, “De-wü deyi, wü zoro wege la esaka wü gö! Angü ah le de ani

ba la tere eraku wü kpara ka Me, de te ewü to maguma wü eyi fü Me ne, feke. Te ani ba tere eraku ewü nza eyi la, de wü du, wü ce kpa te wege la, teka fü ah akpo tîne eto cînga te wü e füh kotö ne.”

⁴ Fü ewü akpo da etanga wü kpara ka Me, te ewü ena aba tere eraku ewü ne 'buru. Wü di enga *Yisarayeले la ta 'buru baka wü kpara kutu kama biri teke 'basu de füh ye bala (144,000).

⁵ Wüh ngbü ba tere eraku wü kpara kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000), gbü nguwa wü kundu ye Yisarayeले la biri biri 'buru.

Gbü nguwa Yuda, kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

Gbü nguwa Rübena kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

Gbü nguwa Gada kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

⁶ Gbü nguwa Asera kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

Gbü nguwa Nafatali kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

Gbü nguwa Manase kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

⁷ Gbü nguwa Simiyona kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

Gbü nguwa Levi kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

Gbü nguwa Yisakara, kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

⁸ Gbü nguwa Zebulona, kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

Gbü nguwa Yüsefa kutu nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

Gbü nguwa Benzamina wü kpara kpah kutu
nzükpa de füh ye 'basu (12,000).

Dela 'buru nguwa wü Yisaraye, te wüh ena
aba tere la eraku ewü.

⁹ Fütanga ngü la, fū ra ayia afū jia ra, awu
kpah mere bi wü kpara, te ewü sibi fa sü, te
wüh tī atanga, anza de. Wü kpara la, wüh 'buru
de wü kpara ka Me, te ewü koro gbü nguwa
wü kpara, te nga wü sü de füh kotö ne biri biri
'buru. Wüh to 'buru züka bu bongo eküte wü,
ngboro ngboro bala. Wüh za kpah wü kpa mbira
esaka wü, teka asere tadu emaguma wü di. Fū
ewü arü 'buru tikpi engagira kpökpö ka Me, ake
Yesu Kurisito, *Kambiliki ka Me. ¹⁰ Fū wü kpara
la akpo angbü ebī ci, da emī koko, da etü karayi
de mere ri wü kpa tikpi, gü ba,

“Nih gbo nga iri Me!

Angü ah küwa nih eyi me-ye!

Nih gbo nga iri Yesu, Kambiliki ka Me!

Angü engu küwa nih eyi me-ye!”

¹¹ Tekä ngü la, fū mere bi wü malayika, de te
ewü ngbü ede kpökpö ka Me la, de wü mere
*kovo teke biri de füh ye bala ne, abe kpah te
mene wü angbe cögbörö malayika bala ne ayia
aci 'buru, atī kötö engagira Me, da egbo nga iri
na, gü ba,

¹² “Wayi, ah di bala!

Nih gbo nga iri Me!

Ah le de wü kpara 'buru di egbo nga iri Me!

Angü wawazi na fa nda wü kpara 'buru!

Wayi, nih gbo nga iri Me!

Angü, engu wu ngü 'buru!

Nih gbo nga iri Me fi mere badi!

Ah di bala!”

¹³ Fütanga ngü la, fü gara kpara biringbö, esüka wü mere kovo la, ayia amala ngü fere, gü ba, “De-ra deyī, ma wu sü te wü kpara, de te ewü to züka bu bongo te wü la, koro tete na ne eyi? Wüh neh wü da?” ¹⁴ Fü ra ayia alügü ngü fefe, gü ba, “Akoo, mere kpara, ma ena awu ngü la, neh baye baye? Ye wu ngü ka-ewü ka-ye bü me-ye. Ah le de ye sere ngü la fere.” Mere kovo la gü ba, “Wü kpara la, wüh de wü *kpara ka Yesu, de te wü vügü ka-ewü ngbü ta eto cinga te ewü efa sü ne. Amba wüh ce ngü ka Yesu nda-wü ta de. Wüh ngbü rü ta fi bü kpekpeke gbü wü cinga ka-wü. Te di bala, wüh zürü *siti ngü ka-wü eyi de *ngüte Yesu, Kambiliki ka Me ne. Teka ngü la, fü bongo ka-ewü avi, angbü kpilili de bala! ¹⁵ Te di bala, dela si-ngü, te wüh rü ngbü ede kpökpö ka Me, fi mere badi ne. Wüh ngbü engbü kpa esambü ka Me, da egbo nga iiri na, biti de ra mini. Me ena adi eceka kpi fütanga ewü me-ye, da eto wazi fü ewü. ¹⁶ Tala ti amere wü kpara la tine de. Gümü ngu ti amere ewü kpah de. Anga ra ti acuru ewü ne kpah de. Cinga ti adu amere ewü tine de. ¹⁷ Miri Yesu* ena angbü eceka kpi fütanga ewü me-ye, baka kpara te ngbü eceka kpi fütanga wü kambiliki ka-ye. Ah ena angbü eza ewü, enü di kpa esa biri, teka fü ewü angbü enzö züka gu ngu kpala. Fü ewü angbü ka-wü tine ezükü agbü kpi, fi mere badi. Me ena akö ngura gbü jia ewü 'buru

---

* **7:17** 7:17 Wüh ngbü ei Miri Yesu kpah Kambiliki ka Me. Ah ngbü kpah engbü füh kpökpö ka miri ede Me.

'buru asidi, angü Me le ewü fa sü!"

Dela ngü te ma wu cu de jia ra, teka wü kpara ka Me, te ewü di agbü kpĩ ne.

8

Dene ngü te mere te-ye, te Yesu furu adu ku eküte köcökpa tete

¹ Fütanga ngü la, fü Yesu ayia afuru adu ku te köcökpa la. Fü wü kpara agbü kpĩ la ayia anga 'duwa ngbiii! Ngü la yiri mba ayiri baka lö-ra biri.

² Fü ra ayia awu gara wü *malayika ka Me lorozi, te ewü ngbü ede kpökpö ka Me. Wüh 'buru de wü kono esaka wü.* ³ Fütanga ngü la, fü gara malayika ayia arü ede *cangali, te di engagira Me la,† de gara e baka endu-fara-e esaka ye, te wüh reke gbü *diki-se. Fü ewü ayia ato mere bi wü *rü de züka se ye fefe, teka de ah curu füh cangali la. Züka se-rü la, ah baka gba, de te wü kpara ka Me ngbü eku fü Me, teka de ah to kuru te wü vügü ka-ani. Fü malayika la ayia aza züka se-rü de gbü endu-fara-e la, abu gbü wa, de te wüh deke füh cangali la.

⁴ Fü züka se-rü la angbü ecuru tine de mere nguwa ye, 'duuu! Fü sese agba sü 'duwa truuu, bala. Fü se rü la afu akoro kpaka Me, kpah baka gba ka wü kpara ka Me, de te ewü ngbü eku fefe na füh kotö ne. ⁵ Fü malayika la

---

* **8:2** 8:2 Wü kono la, wüh ena au, teka asere ngü ka cinga, te Me ena atima füh kotö ne. † **8:3** 8:3 Cangali la, wüh reke gbü diki-se teka acuru züka se-rü fü Me fefeh.

ayia aza endu-fara-e esaka ye la, akö wü nye-wa de füh cangali la gbügbü gbe. Fü ah aza nye-wa la, amoko mbiüü! kpa füh kotö kpakine. Fü mügbara angbü esüsürü tîne 'duwa ngbee! ngbee! ngbee! kpah de wü ülele mini. Fü yiki-tö akpo kpah da emere te-ye.

Dene ngü te wü malayika lorozi la kpo da eu kono tete

⁶ Fütanga ngü la, fü wü malayika de lorozi la ayia areke te-wü, teka au kono ka-wü, te ena asere nga wü cinga, de te Me ena ato te wü kpapa füh kotö ne.

⁷ Fü gina malayika la ayia au kono ka-ye. Fü mere bi wü timiri akpo angbü egügürü füh kotö ne, de wa gbü ye, te diki baka ngüte la. Fü wa la akpo angbü ecuru sü füh kotö ne, enü di bü hawuu bala! Fü gara faka sü füh kotö ne ayia acuru, de wü yi gü, de wü rü gbü ye 'buru.

⁸ Fütanga ngü la, fü e'ba'basu malayika la ayia au nda-ye kono. Fü ra awu gara mere siti da bane, te ngbü ecuru, te yia ti kpa etü mere *yï-ngu. Fü faka mere yï-ngu la ayia asiti, afü te-ye akoro didiki baka ngüte. ⁹ Fü wü si de wü nü ka ngu, te ewü di gbü faka sü la, ayia akpi kpah le 'buru. Kpah bala, wü *zabu, te ewü di gbü faka sü la, ayia asiti kpah 'buru.

¹⁰⁻¹¹ Fütanga ngü la, fü eabata malayika la ayia au kpah nda-ye kono. Fü ra awu mere küfara, te ngbü eci 'duwa ngböö, baka te-wa la. Fü mere küfara la ayia kpa tikpi kpala, ayere, atí kpa füh kotö kpakine ngbiüü! Fü küfara la asiti mere bi wü ngu afa sü. Fü wü gara faka

ngu gbü sü la, de wü jürü ze, de wü du-kpa-ngu, asiti 'buru, ayia akoro süsü. Fü wü kpara agü iri te küfara la, gü ba, Sü-e. Fü mere bi wü kpara, te ewü nzö ngu la, ayia akpi 'buru, angü ngu la ka-ye süsü.

¹² Fütanga ngü la, fü ehabala malayika la ayia kpah au nda-ye kono. Fü ra awu wü ra ake fe, de wü küfara 'buru, te ewü kpo ngbü esiti. Wüh du ci tîne mbi mbi, baka te enga gina ne, de. Teka ngü la, ra sü de, fü sü atı angbü 'duwa mbirri! teka wü lö-ra bala. Kpah bala, gbü biti, wü fe de wü küfara ci de, teka lö-ra bala. Ngü la ngbü mere te-ye bala te nga wü sikipi 'buru.

¹³ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu mere lu baka kpukpu la. Fü lu la ayia angbü endondoro tikpi, da eku gba de mere ri ye, gü ba dene, "Cinga! Cinga ba! Dela ne cinga ne, te ena amaka wü kpara füh kotö ne! Angü wü gara malayika de bata ne, wüh u nda-wü kono la de. Te wüh u nda-wü kono tîne eyi la, wü kpara ena amere tîne baye? Angü nda-wü cinga, de te ewü ena ato ne, ena afa tîne sü!"

9

¹ Fütanga gba ka mere lu la, fü e'bu'buruve *malayika la ayia kpah au nda-ye kono. Fü ra ayia awu gara malayika, te ngbü eci aci baka küfara, te yia kpa gbü kpı kpala, ti kpa füh kotö kpakine bü ciii! Fü Me ayia ato mafüta fefe, teka de ah ü komö mere siti du di. ² Te malayika la nü ü komö mere siti du la, fü mere nguwa ayia akoro gbügbü 'duwa 'diii bala! Ah ngbü baka nguwa ndi la. Fü sü abiri ka nguwa la, atı

angbü 'duwa mbiri mbiri! Ra du sü tîne kpah de. ³ Fû ra ayia awu mere bi wü e baka wü mbîra, te ewü ngbü ekoro gbü mere nguwa la. Fû Me ato wazi fû wü e la, de wüh di etütü wü kpara atütü, baka dira la. ⁴ Fû malayîka la ayia ato rîrî fû wü e la, gü ba, “Wü mere e asiti wü fue, de wü gü, de wü rü nda-wü de. Wü mere e ato cînga te wü kpara ka Me kpah de. Amba tima ka-wü bü nzö teka adi eto kuru te wü kpara, de te wüh ba tere ka Me eraku ewü de ne, angü wüh le ngü ka Me nda-wü de. ⁵ Wü to bü kuru te ewü, ace ewü bala. Wü mere e amörö ewü amörö ne de. Wü mere ngü la bala teka wü fe 'buruve.” Te wü e la ngbü etütü wü kpara la bala, fû nganga angbü ekeke esiti, baka nga dira la. ⁶ Fû wü kpara la angbü eyo kpi, ka gü keke ka wü e, de te ngbü etütü ewü la, amba wüh tî akpi nda-wü de. Fû wü e la angbü embü ewü bala teka wü fe 'buruve.

⁷ Wü mbîra la gegere ngbü baka wü siti nü, de te wüh reke te-wü, ngbü nzo teka amere gü. Nzö ewü diki ngbü 'buru nzeee bala. Gbüra ewü ge baka gbüra kpara la. ⁸ Fû kala su-nzö ewü angbü 'duwa biya biya bala. Fû te ewü agegere 'buru cögbörö baka te kami la. ⁹ Baga ewü mere kpeke baka se la. Te wüh ngbü endondoro la, giri mbula ewü ngbü ewü rurrru, baka giri wü arabîya ka gü, te ewü ngbü ekpo me-wü. ¹⁰ Wüh ngbü etü wü kpara de so wü baka dira, te ngbü etü kpara me-ye la. Fû ewü akpo angbü eto mere cînga te wü kpara bala, teka wü fe 'buruve. ¹¹ Miri ka-ewü ladü, te ngbü eto rîrî fû ewü. Ah de siti malayîka ka mere du. İrî na

de E-siti-e.*

¹² Dela la mba gina cinga te Me ena ato te wü kpara füh kotö ne. Amba du wü cinga 'basu la ladü te koro la de.

¹³ Fütanga ngü la, fü gara malayika ayia au kpah nda-ye kono. Fü ra ayia aje ri kpara, te wü koro gbü *cangali, te di engagira kpökpö ka Me ne.† ¹⁴ Fū ri kpara la angbü emala ngü fü malayika de tine, te u kono ne, gü ba, “Ye nü enü kpa era mere ngu de iri ye Efürata ne, de ye furu wü malayika de bala (4), de te wüh i ewü ce de kpala ne, teka de wüh kpo de tima kawü.” ¹⁵ Fū malayika la ayia anü agbü Efürata, afuru wü malayika, te wüh i ewü de kpala, teka de wüh nü amömörö wü kpara, te ewü le ngü ka Me de, gbü gara faka sü füh kotö ne. Angü wü malayika de bala la, wüh ngbü fi bü eci nga sikpi, te Me fe fü ewü, te ewü ena akpo de tima la tete.

¹⁶⁻¹⁷ Wü malayika de bala la, wüh de mere bi wü marajümiya sidi nga wü gbe gbe gbe, baka wü mbüwü la.‡ Wüh ngbü to 'buru bongo se gbü бага wü. Nda wü gara didiki baka wa, nda wü gara bibiri baka nguwa la, nda wü gara nda-ye waaa baka küte kami la. Fū ewü ali angbü 'buru füh wü nü, de nzö wü baka nzö wü kami la. Wege de te ngbü egoro gömö wü nü la ngbü baka wa, de nguwa gbü ye kpuuu! Fū se gbü nze ewü angbü efu gbiri gbiri bala! ¹⁸⁻¹⁹ Fū wü nü la

---

* **9:11** 9:11 İri miri ka wü e la, gbü ngü Ebere ah de Abadona. Gbü ngü Giriki, ah de Apoliyona. † **9:13** 9:13 Cangali la, wüh reke gbü diki-se teka acuru züka se-rü fü Me fefeh. ‡ **9:16-17** 9:16-17 Wüh gü ba, “Wü marajümiya la, wüh baka 200,000,000.”

angbü emömörö wü kpara bü de se nguwa gömö wü la. Angü wege de te ngbü egoro gömö ewü la, ah baka wa. Fü ewü angbü kpah emömörö wü kpara de so wü, angü so ewü ka-ye baka nzö kpürü la. Fü mere bi wü kpara, gbü gara faka sü füh kotö ne, akpi 'buru, teka wü ngü la.

²⁰⁻²¹ Amba mene wü kpara, de te ewü kpi nda-wü la de ne, wüh le afü maguma wü, ace *siti ngü ka-wü ne, nda-wü de. Wüh ngbü ka-wü fi bü emömörö te-wü esüka wü. Wü gara ngbü ememere nda-wü ngü ka rü, anga ngü ka wü kuwa ka-wü. Wü gara ememere nda-wü waza. Wü gara da ezizi wü e ka wü bu wü. Wüh le ace wü siti ngü ka-wü la 'buru 'buru de. Wü gara ngbü fi bü ememere ngü ka gele bete ngü ka faranda.§ Amba wü faranda la, wüh ti ale ta-ngü te kpara nda-wü kpo de. Angü wüh ti aro mö de, wüh je ngü nda-wü kpah de. Kpah bala, jia ewü ceka kpī kpah de. Wüh nü nü kpah de. Amba gbü wü ngü la 'buru, wü kpara le ace wü lara ngü ka-wü la nda-wü 'buru 'buru de.

Dela la bü e'ba'basu cinga, de te Me ena ato te wü kpara, de te ewü le ngü kaka de ne.

10

Dene ngü ka malayika de enga köcökpa esaka ye

¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu gara mere kpeke *malayika, te yia agbü kpī kpala wuuu, eti kpa füh kotö kpakine, de bongo ka-ye gbooo

---

§ 9:20-21 9:20-21 Wü faranda la, wüh ngbü reke wü gara gbü diki-se, de wü gara se, gbü wü teme, bete wü rü.

baka sangu la. Fü gara e angbü eci edere nzönzö, gbele gbele, baka küte tere la. Fü gbügbüra na angbü eci, baka ra te ngbü esü me-ye la. Lölö na baka mere rü, da eci aci baka wa. ² Ffü malayika la aza enga köcökpa, te wüh ü aü, esaka ye. Ffü ah ao lö ye ka kokpa füh mere *yî-ngu, nda kamisü nda-ye füh gümba. ³ Ffü malayika la ayia amala ngü de mere ri ye, baka ri kami la. Ffü mügbara ayia awü du lorozi, baka ri kpara, da elügü ngü ffü malayika la. ⁴ Ffü ra ayia areke tera, teka de ma ba wü ngü lorozi, de te mügbara la ngbü emala ne. 'Duwa ffü ra aje ri Me, te wü agbü kpî, gü ba, "De-ra deyî, ma mere e aba wü ngü lorozi, de te ngbü ewü baka mügbara la, nda-ra de!"

⁵ Fütanga ngü la, ffü mere malayika la, ayia ae kpa ye ka kokpa kpa tikpi, ⁶ amala ngü, gü ba, "Dene ri Mere Miri Me. Angü Me mere kpî de kotö ne, bete mere yî-ngu, de wü e gbü ye 'buru me-ye. Ngü ka Me tî anza nda kü de. Me gü ba, 'Sîkpî te ni ena anza ngü ka wü e füh kotö ne 'buru gbügbü, koro eyi gbamari! Sîkpî la tî ayiri tîne de! ⁷ Angü adu malayika te ena au adu kono ne, reke te-ye ngbü eyi nzo. Te engu u kono la eyi la, ni ena ayia teka anza ngü ka wü e la 'buru. Ffü ngü la atî kpini de wü ngü, ta te ni ngbü mala ffü wü *mürü dofo ka-ni ta gügü ne.'"

⁸ Ffü ri Me, de te wü agbü kpî ne, adu kpa amala ngü fere, gü ba, "De-ra deyî, ma nü enü kpaka malayika la, de ma za köcökpa de esasaka la." ⁹ Ffü ra ayia anü kpaka malayika la, ayi-tata, de ah to köcökpa la fere. Ffü ah ayia

amala ngü fere, gü ba, “Wayi, ma za eza, de ma zü. Köcökpa la ena angbü gömö ra tütürü, amba kpa guvu ra kpala, ah ena angbü süsü 'duwa bah-ene-la.” ¹⁰ Fü ra ayia aza köcökpa de esaka malayika la, azü. Fü köcökpa la atürü gömö ra 'duwa bah-ene-la. Amba kpa guvu ra kpala, fü e la angbü baka te ma zü sü rü la.

¹¹ Fü ri Me, de te ngbü ewü agbü kpi ne, adu kpah amala ngü fere, gü ba, “De-ra deyï, ah le de ma du, ma mala nga wü siti ngü te ena amere te-ye te gara, fü nguwa wü kpara de füh kotö ne 'buru, be kpah te wü miri ka-wü mini, de wüh fü maguma wü afü.”

11

Dene ngü ka wü kpara 'basu te Yesu tima agbü Yerüsalema

¹ Fütanga ngü la, fü ewü aza ndugu gala, ato esaka ra. Fü Miri Yesu amala ngü fere, gü ba, “De-ra deyï, ma za ndugu gala la, de ma nü di agbü *Mere Kambü ka Me agbü Yerüsalema. Te ma koro eyi kpala la, de ma re nga ngboro kambü la, de pipiti na, bete maga na to kpa tikpi. De ma re kpah *cangali de te wüh ngbü eto la'bi fü Mere Me fefeh na la. Ma du kpah, ma tanga mene wü kpara, de te ewü ngbü egbo nga iri Me de kpala ne 'buru, teka fü ni, Yesu, aceka kpi fütanga ewü mbi mbi mbi. ² Amba ma mere e are tambasü de, ma tanga mene wü kpara etambasü la kpah de. Kükürü de, angü Me le eyi teka fü wü vügü ari kpala. Wü vügü la ena akoro azoro sü agbü Yerüsalema kpala, agbene wü e

gbügbü 'buru. Fü ewü angbü gbü nzö wü kpara de kpala de wazi, teka wü re bata de tü ye. ³ Te di bala, de-ni Yesu, ni ena ato wazi fü kpeke wü kpara ka-ni 'basu, teka fü ewü amala ngari ni fü wü kpara, teka wü re bata de tü ye ne. Wü kpara la ena angbü eto bongo ka cinga eküte wü, fü ewü angbü erü wü kpara, teka de wüh fü maguma wü.”

⁴ *Mürü dofo Zakariya mala ta nga wü kpeke kpara ka Yesu de 'basu ne eyi gügü, gü ba, “Wüh ngbü baka rü de iri ye olive, te ngbü erü, de mü gbü ye ne. Wüh kpah baka lamba de mü-wa gbü ye, te ngbü eci, ereke areke. Kükürü de, angü Me to wazi ye eyi fü ewü, teka fü ewü amere tima ka-ye la di.”* ⁵ Me to kpah wazi eyi fü ewü, teka fü ewü amere wü kpeke ngü di. Te gara kpara yia emere ewü esiti la, wüh ena auru engu bü de komö wü kükürü, fü ah akpi, angü wa ladü gömö ewü. ⁶ Me to kpah wazi eyi fü ewü, baka wü *mürü dofo ka-ye ta gügü ne, teka atiri agö, de ah mere e ali de. Te di bala, gbü wü re bata de tü ye, te ewü ena angbü emala ngari Me endondoro di, agö ti ali de. Ngü la ena amere te-ye bala, teka ato cinga di te wü kpara füh kotö ne, de wüh ce *siti ngü ka-wü, adu ale ngü ka Me. Me to kpah wazi ye eyi fü ewü teka afü ngu, akoro di baka ngüte, kpah de wü gara lara ngü, te ewü ena adi emere. Dela wü ngü te ena amere te-wü, gbü wü re bata de tü ye ne.

⁷ Fütanga re bata de tü ye, gara kpara te di

---

* **11:4** 11:4 Mü ena amaka ngü ka wü kpeke kpara ka Yesu de 'basu ne, gbü buku ka Zakariya 4:3-14.

baka siti nü la, ena akoro agbü mere siti du, teka agü gü de wü kpara ka Yesu de 'basu la. Fü siti kpara la afa ewü de wazi ye, amörö ewü asidi. ⁸⁻⁹ Ngü la ena amere te-ye cu gbü mere kötï, de te wüh mörö Miri Yesu gbügbü na ne, angü wü kpara gbü sü la, wüh ka-wü de wü mürü kögö-nzö, baka wü kpara ka *Ezepeto bete nda *Sodomo ta gügü ne. Teka ngü la, fü kö wü kpara de 'basu la angbü ka-ye kötö sela, teka wü sïkpï bata de tü ye. Angü wü kpara gbü sü la, le ati kö wü kpara la nda-wü de. Te di bala, mere bi wü kpara ena ayia te nga nzö wü sü füh kotö ne 'buru, angbü egoro eceka kö wü kpara ka Yesu de 'basu ne, da efala. ¹⁰ Fü mere bi wü kpara, te ewü le ngü ka Me de, angbü 'buru de mere tadu te wü, angü wü kpara ka Yesu de 'basu la kpi eyi fanü. Wüh ena angbü eto takpa esüka wü, teka ngü la. Angü ngari Me, ta te wü kpara de 'basu la ngbü erï wü kpara di ne, ngbü ta eke te ewü ake.

¹¹ Fütanga sïkpï bata de tü ye, fü Me adu auru wazi ye guvu wü kpara ka-ye de 'basu la. Cukuru! fü ewü azükü gbü kpi, ayia arü cinzili! füh lö wü. Te mere bi wü kpara füh kotö ne wu ngü la bala, fü ewü angbü de mere cürü te wü.

¹² Fütanga ngü la, fü wü kpara de 'basu la aje ri Me, te wü agbü kpï, emala ngü fü ewü, gü ba, “De-wü deyï, wü yia eyia, de wü koro kpaka ni akine.” Fü Me adu aza ewü, yooo! ago di agbü kpï, gbü jia wü vügü ka-ewü la 'buru, de sangu gbü nga wü, gbooo!

¹³ Baka te wü kpara de 'basu la ngbü erï tete agbü kpï, fü mere siti yiki-tö akpo angbü emere

te-ye. Fü mere bi wü kambü gbü gara faka sü agbü mere kötö ka Yerüsalema la amümürü, atı 'buru kötö. Fü mere bi wü kpara gbü kötö la akpi kpah 'buru. Wü kpara te ewü kpi la, wüh 'buru kutu lorozi (7,000). Fü mere cürü ayia ari emagama mene wü kpara, ta te ewü laki ne. Fü ewü akpo da ecu ngü Me, teka mere wazi kaka la.

¹⁴ Dela la bü e'ba'basu cinga, de te Me to te wü kpara, de te ewü le ngü kaka de ne. Amba yi ceka 'be, angü eabata cinga eyi ghamari!

Dene ngü te mere te-ye, o adu malayika u kono tete

¹⁵ Fütanga wü ngü la, fü adu *malayika la ayia au nda-ye kono. Fü ri wü kpara akpo angbü ewü agbü kpi, gü ba, “Wayi! Sikpi la koro eyi dene! Ngü ka wü miri füh kotö ne nza eyi! Dene sikpi te Me ena angbü me-ye gbü nzö wü kpara füh kotö ne 'buru. Me o Yesu *Kurisito eyi Miri gbü nzö wü kpara 'buru. Engu ena angbü bala fi mere badi!”

¹⁶ Fü wü mere kovo teke biri de füh ye bala, de te ewü ngbü ede kpökpö ka Me agbü kpi ne, adu atı kötö eri lö Me, egbo nganga, da ebı ci,

¹⁷ gü ba,

“Wayi, Mere Me, a ngbü egbo nga iri mü!

Mere müri wazi, a ngbü egbo nga iri mü!

Ta gügü mü ka-mü kü ladü!

Enatikine mü fi ladü!

Ngü ka-mü ena angbü bala fi mere badi!

A ngbü egbo nga iri mü teka mere wazi ka-mü!

Angü mü ngbü eyi

gbü nzö wü kpara füh kotö ne 'buru.

Ngü ka-mü ti anza nda kü de, fi furu afuru!

¹⁸ Wayi, a gbo nga iri mü!

Angü sïkpï ka-mü koro eyi dene!

Mü ena asere wazi ka-mü fü wü kpara,
te ewü le ngü ka-mü de ne.

Angü mü ena ato kuru te ewü enatikine!

Mü ena aye süka ngü ka wü kpara te ewü kpi
eyi,

bete ewü de te ewü di la ezükü ne.

Fü mü aküwa wü kpara ka-mü fi mere badi.

Mü ena ato *küküwa

fü wü kpara, de te ewü mere tima ka-mü
reke areke ne.

Mü ena ato küküwa

fü wü kpara, de te ewü mala ngari mü fü
wü bu wü ne.

Mü ena ato küküwa

fü wü kpara, de te ewü to maguma wü
'buru 'buru fü mü ne.

Amba mü ena anza ngü ka wü kpara,

de te ewü le ngü ka-mü de ne.

Mü ena anza ngü ka wü kpara,

de te ewü ngbü eto cinga te wü kpara ka-mü
ne.

Wayi bala, Mere Me, gbo nga e ngbü te iri mü!"

¹⁹ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu *Mere
Kambü ka Me agbü kpï kpala, te ü te-ye, ngbü
baaba. Fü ra awu wü e kpa guvu kambü la kpah
'buru. Fü ra awu mere züka *Sanduku, ta te Me o
*Riri ka-ye gbügbü, teka asere fü wü kpara ka-
ye, gü ba, ni de *vüngüte ka-wü ne. Fü ülele
angbü eci 'duwa le le le bala! Fü mügbara angbü
esüsürü! Fü yiki-tö akpo da emere te-ye, de wü
timiri te ngbü egügürü 'duwa ba-neh-ene-la.

12

Dene ngü ka würose ake mere siti kpürü

¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu kpah gara kpeke ngü ka talara, te sere te-ye fere agbü kpî. Ah de kuru gara würose te ngbü ga füh fe. Fü küte würose la angbü eci le le le baka ra la. Fü wü gara e baka küfara nzükpa de füh ye 'basu, ado te-wü edere nzönzö kerekere gbaa, baka *madudu kaka. ² Würose la ta de bu ye. Fü bubu akpo angbü ekeke 'duwa ba-neh-ene-la, teka ayaka.

³ Fü ra ayia awu kpah gara ngü ka talara te mere te-ye. Fü gara e baka mere siti kpürü, nzenze bala, ayia akoro agbü kpî, ace te-ye, arü. Kpürü la, ah de *Satana. Kpürü la, nzönzö lorozi, wü didi nzükpa. Fü wü e angbü gbü wü nzönzö lorozi la, baka madudu ka wü miri. ⁴ Fü kpürü la akpo da emimiki wü küfara agbü kpî kpala, de so ye. Fü wü küfara la ayia agügürü gbü gara faka sü agbü kpî kpala 'buru kötö. Fü mere siti kpürü la akoro angbü gbamari ede würose la, da eci nganga te ena ayaka. Ah gü ba, "Ahaa! Gbü sikipi te ye ena ayaka mbarase ka-ye la, ni ena azü mbarase la azü asidi!"

⁵ Fütanga ngü la, fü würose la ayia ayaka ye komoko. Amba kpürü la ti azü mbarase la nda de. Angü Me tima *malayika ka-ye, teka aküwa mbarase la. Fü malayika la aza mbarase la, ago di kpaka Me, agbü kpî. Fü mbarase la adu angbü kpala, ede kpökpö ka Me. Angü mbarase la, ah de Miri Yesu, te Me fe, o, teka angbü gbü nzö nguwa wü kpara füh kötö ne 'buru. Wazi

mbarase la fa nda wü kpara füh kotö ne kpah 'buru.

⁶ Fütanga ngü la, würüse la ena ayia akpe ka-ye 'duwa agbü gü, gbü sü te Me reke fefe. Fü wü malayika ka Me akoro angbü ele ta-ngü tete kpala, teka wü re bata de tü ye. Dela wü ngü te ena amere te-ye fü würüse la te gara.

⁷ Tane Mikayeale, te di de mere wü malayika ka Me ne, yia de wü marajümiya ka-ye, ati de gü gbü nzö mere siti kpürü la, de nda-ye wü marajümiya. ⁸ Fü wazi wü Mikayeale ayia ago füh wü kpürü de wü marajümiya ka-ye la 'buru. Fü wü Mikayeale aliki ewü agbü kpí kpala asidi. ⁹ Ah zoro kpürü la, gü kpa füh kotö akine, de wü marajümiya ka-ye la 'buru. Angü mere siti kpürü la, ah de kpürü ta te fiti wü *Adama ake *Awa ne. Enatikine engu fi ladü, da efiti wü kpara füh kotö ne, de mani ka-ye la. Engu de *Satana.

¹⁰ Fütanga ngü de te wüh gü mere siti kpürü la tete kpa füh kotö kpakine ne, fü ra ayia aje ri kpara te ngbü emala ngü de mere ri ye agbü kpí, gü ba, "Wayi, Me de Mere Miri! Enatikine, Me küwa wü kpara ka-ye eyi esaka Satana, angü wazi Me fa nda Satana ka! Me to wazi ka-ye la eyi fü Yesu *Kurisito. Ah o engu eyi mere miri gbü nzö wü kpara füh kotö ne 'buru. Satana ngbü ta nda-ye fi bü esutu wu, da eto moto eküte wü di enga ni nih kpaka Me, te nga wü sikipi 'buru. Amba enatikine, ngü kaka la nza eyi, angü Me za engu, sö eyi de wü ngü ka-ye la, kpa füh kotö kpala. ¹¹ Wü di enga ni nih, ta te Satana to moto eküte ewü kpaka Me ne, wüh fa Satana eyi

de wazi *ngüte Yesu, te kpi teka afa nih ne. Angü wüh lala fi bü eküte Yesu. Te wü vügü ka-ewü le ta amörö ewü ne, wüh kpe cürü nda-wü de. Wüh ngbü ta ece te-wü fü kpi, teka ngü ka Yesu. ¹² Teka ngü la, enatikine mere tadu koro eyi fü yi, wü kpara agbü kpí 'buru. Ah le de yi gbo nga iri Me, angü wüh liki Satana eyi to kpa füh kotö. Amba de-yi, wü kpara füh kotö, mere siti cinga koro eyi fü yi, angü wüh nzi Satana eyi to kpaka yi de kpala. Maguma Satana nzu eyi! Ah ngbü de mere gü kükürü de, angü ah wu eyi, gü ba, 'Du sikpi ka-ni ka-ye eyi bü mba cogbo.' "

¹³ Te mere siti kpürü la wu, gü ba, wüh gü ni eyi kpa füh kotö ne, fü mamaguma ayia anzu. Fü ah akpo da eto cinga te würüse la, de wü di enga ye 'buru. ¹⁴ Amba kpürü la ti amaka würüse la de, angü Me to mbula eyi fefe, baka nda wü kpukpu. Fü würüse la ayia ka-ye de mbula ye la, purrru, akpe anü awo te-ye agbü gü, gbü sü ta te Me reke, ce o fefe na ne. Fü würüse la angbü kpala teka wü re bata de tü ye. Fü wü malayika ka Me angbü ele ta-ngü tete kpala. ¹⁵ Te di bala, fü mere siti kpürü la ayia afu mere ngüsü ka gü gömö ye, gbü nga würüse la, gü ba, "Ngüsü de gömö ni ne ena afü te-ye, akoro mere ngu te ena atoro würüse la, atafa di, fü ah akpi." ¹⁶ Baka te ngüsü la fü te-ye ngu tete, 'duwa fü tö ayia aü te-ye. Fü ngu la ago 'buru agbügbü, ah mofo küte würüse la nda de. ¹⁷ Te mere siti kpürü la wu ngü la bala, fü mamaguma ayia anzu teka ngü la. Amba wawazi teka amere würüse la di sisiti ne, tine ma. Fü ah ayia anü angbü egiri wü gara wü di enga würüse la, teka

ato cinga te ewü. Wü di engä würüse la, ah de wü kpara te ewü ngbü eje riri ka Me, da elala gbü ngü ka Yesu.

¹⁸ Fütanga ngü la, fü mere siti kpürü la ayia anü angbü kpa füh siki, era mere *yî-ngu, da eci nga kpara te ena ale ta-ngü te ye.

13

Dene ngü ka siti nü, de di ye nzükpa,

te koro agbü mere yî-ngu

¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia afü jia ra, awu gara mere siti nü, te ngbü ekoro gbü mere *yî-ngu, de wü nzö ye lorozi. Wü didi nzükpa. Fü wü e angbü eküte wü didi nzükpa la, baka *madudu ka wü miri la, angü engu ta de mere wazi esaka ye. Wüh ba ta wü iri eküte wü nzönzö la biri biri 'buru. Wü iri la siti gbü jia Me fa sü, angü wü iri la ngbü efala iri Me. ² Küte nü la ngbü baka küte siya, wü koji-lölö baka nda ewawa, kokomö na baka komö kami la.

Te mere siti kpürü la wu siti nü la, fü ah ayia ato wazi ye fefe, teka fü ah adi emere tima di, baka nda-ni. Fü kpürü la adu kpah ato wazi fefe, teka de ah ngbü miri gbü nzö nguwa wü kpara füh kotö ne 'buru. ³ Fü ra ayia awu nga mere ka, eküte gara süka nzö siti nü la. Ka la ena ato ta kpi fefe, amba ka la du ta nzu ka-ye eyi. Te wü kpara wu, gü ba, mere ka de eküte nzö nü la, nzu eyi ne, fü ngü la ayia aga gbü jia ewü 'duwa ba-neh-ene-la. Fü ewü akpo ale ngü ka siti nü la, da efa nganga. ⁴ Fü mere bi wü kpara akpo

angbü egbo nga siti nü la, gü ba, “Siti nü la, ka-ye de mere wazi ye! Kpara te ena afa engu nda kü ma!” Fü ewü adu kpah angbü egbo nga mere siti kpürü la, angü wüh wu eyi, gü ba, kpürü la to wazi ye me-ye fü nü la.

⁵ Te di bala, Me le atiri siti nü la kere nda la de. Ah gü ba, “Ni ena ace la engu bala, teka wü re bata de tü ye.” Fü siti nü la akpo angbü emamala wü angbe cögbörö ngü, da ecu ngü ye, kpah da efala Me. Fü engu ayia angbü miri gbü nzö mere bi nguwa wü kpara füh kotö ne, kpah da ememere ewü, ba e te engu ngbü ele. ⁶ Fü siti nü la akpo da efala Me, kpah da emala siti ngü te *Kambü ka Me, be kpah te wü kpara ka Me agbü kpä. ⁷ Fü ah akpo kpah angbü egü gü de wü kpara ka Me de füh kotö ne, da emömörö ewü. Amba Me le anza ngü kaka la de ne, angü sikpä kaka koro la de. Fü siti nü la angbü de wazi gbü nzö nguwa wü kpara füh kotö ne 'buru. ⁸ Fü nguwa wü kpara füh kotö ne 'buru angbü labi ka siti nü la, da ecu ngüngü. Amba 'duwa wü *kpara ka Yesu, de te Me fe ewü ta gügü, o engu mere kotö ne la de ne, wüh le acu ngü siti nü la nda-wü de. Angü Yesu, te di de *Kambiliki ka Me ne, fa ewü eyi de *ngüte ye.

⁹ Dene ngü ka Me te ma le amala fü yi. Te yi de kpara te güje yi ngbü eje ngü la, ah le de yi je ngü ne. ¹⁰ Angü wü cinga ladü, te wü vügü ena akoro, ato te wü kpara ka Me. Wüh ena azozoro wü gara, agü agbü ku. Fü ewü amömörö wü gara. Ngü ma, Me wu ngü la kpo. Te di bala, ah le de yi i maguma yi ai, atüka te-yi, arü kpekpeke gbü ngü ka Me.

Dene ngü ka e'ba'basu nü de di ye 'basu, te koro gbü tö

¹¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu kpah gara siti nü, te ngbü ekoro gbü tö. Didi na 'basu baka nda kambiliki la. Amba nü la ka-ye de mürü mani, te ngbü efiti wü kpara kpah baka *Satana. ¹² Fü e'ba'basu nü, te koro gbü tö ne, angbü emere ngü ka-ye 'buru gbü wazi ka gina nü, ta te koro gbü ngu ne. Fü ah akpo angbü efiti wü kpara füh kotö ne 'buru, teka de wüh di ecu ngü gina nü la. ¹³ Fü e'ba'basu nü la akpo angbü ememere wü mere kpeke ngü ka talara. Te engu le amala ngü la, fü wa angbü eyia agbü kpī kpala, eti füh kotö sene, gbü jia wü kpara 'buru, da ecuru sü. ¹⁴ Fü ah angbü efifiti wü kpara füh kotö ne 'buru, bü de wü kpeke ngü ka talara ka-ye la. Fü ah amala ngü fü wü kpara, teka de wüh fo kuru gina nü, ta te koro gbü ngu ne, memere, ae, ao kpa tikpi. ¹⁵ Fü Satana ato wazi fü e'ba'basu nü la, teka de engu uru wazi guvu kuru gina nü, te wüh fo la. Fü kuru nü la angbü emala ngü, gü ba, “Ah le de wü kpara 'buru di ecu ngü ni, baka te ewü ngbü ecu ngü Me. Te kpara mere ngü la de la, wüh ena amörö engu amörö.”

¹⁶ Fü e'ba'basu nü la ayia ato kpah gara riri fü wü kpara 'buru, gü ba, “Ah le de wü kpara 'buru ba iri gina nü ne gbü kpa wü ka kokpa, anga eraku wü. ¹⁷ Mene kpara te iri nü la di eküküte ma la, engu ti ase e, anga acinzi e, kpah de. Wüh ena aliki engu esüka wü bu ye asidi.” ¹⁸ İri gina nü la, wüh ba de namba. Namba la, ah de kama ma'diya teke bata de füh ye ma'diya (666). Ah le

de yi fi nga ngü la mbi mbi mbi, fü yi awu wü si-
ngü gbü ngü la. Angü namba la, ah de iri kpara.

14

*Dene ngü ka Kambiliki ka Me de wü kpara ka-
ye*

¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu Yesu, *Kam-
biliki ka Me ne, te rü ngbü ede kpökpö ka Me,
gbü to mere köti ka Me agbü kpī,* de mere bi
wü kpara ka-ye, baka kutu kama biri teke 'basu
de füh ye bala, (144,000). Ah de wü kpara de te
wüh ba iri Yesu, bete nda Wö ye na, eraku
ewü ne. ²⁻³ Wüh ngbü 'buru ede kpökpö ka
Me, gbamari ede wü angbe cögbörö *malayika
de bala ne (4), bete wü mere kovo teke biri
de füh ye bala ne (24). Fū ra ayia aje ri wü kpara
la, te ewü ngbü ebī ci de mere ri wü, baka te
wü kpara ngbü elo ku'du la. Fū giri e la angbü
ewü, da engo wooo! baka giri mere yi-ngu
füh vuru. Fū e la angbü kpah ewü baka giri
mügbara la. Fū wü *kpara ka Yesu la angbü
'buru egbo nga Me, kpah da ebī ci. Ci la, ah ka-ye
de to ci, de te kükürü kpara ti abī nda de, 'duwa
wü kpara de te Kambiliki ka Me küwa ewü eyi,
de *ngüte ye ne. ⁴ Ah de mene wü kpara, de te
ewü to maguma wü eyi 'buru 'buru fü Yesu ne.
Wüh de wü kpara, de te ewü mere diri gele ka
wü kundu wü nda-wü tine de ne. Wüh rü fi bü
kpekpeke, da elala fi bü gbü nga Kambiliki ka
Me. Angü Kambiliki ka Me la fa ewü eyi de ngüte

---

* **14:1** 14:1 İri to mere köti ka Me la de Siyona, anga
Yerüsalema.

ye, za ewü, to eyi fü Me baka tari-e. ⁵ Wüh rü ka-wü fi bü kpekpeke gbü ngü ka Yesu, da emere züka ngü gbü jia Me. Maguma ewü ngbü 'basu 'basu kpah de.

Dene ngü te wü malayika ka Me de bata ne mala

⁶ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu gara *malayika ka Me, te yia de mbula ye, tikpi baka lu. Fü malayika la angbü erī dofo de mere ri ye, da endondoro di fü nguwa wü kpara de füh kotö ne 'buru, ⁷ gü ba, “Wayi, sīkpī la koro eyi dene! Sīkpī de te Me ena ato kuru te mene wü kpara, de te ewü le ngü kaka de ne. Te di bala, ah le de yi kpe cürü ngü la! Yi fü maguma yi afü, de yi le ngü ka Me! Yi di ecu ngüngü, teka fü yi aküwa. Yi di kpah egbo nga iiri na, angü ah mere tö ake kpī me-ye, be kpah te wü e 'buru, te ewü di gbügbü.”

⁸ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu kpah gara malayika ka Me, te yia de mbula ye, da endondoro tikpi, sidi nga gigena la. Fü ah angbü kpah emamala ngü de mere ri ye, gü ba, “Wayi, sīkpī la koro eyi dene! Sīkpī de te Me ena amürü mere kötī de iiri ye *Babilona ne, 'buru 'buru asidi. Angü wü miri ka Babilona ngbü fiti wü kpara, de wüh ce ngü ka Me, adu adi emere wü gele ka wü di enga me. Te di bala, maguma Me nzu eyi eküte ewü. Me ena ato mere kuru te ewü enatikine!”

⁹ Fütanga ngü la, fü ra awu kpah eabata malayika, te koro sidi nga wü bu ye la. Fü malayika la angbü emala nda-ye ngü kpah, gü

ba, “Ö'öö! Me ena ato mere kuru te wü kpara 'buru, de te ewü le ngü ka siti nü la. Ah de mene wü kpara, de te wüh ba iri gina siti nü la eraku wü, anga te kpa wü, da ecu ngü kukuru na ne. ¹⁰ Te di bala, maguma Me nzu eyi eküte ewü. Me ena ato kuru te ewü kpekpeke, fü ewü angbü gbü mere cinga, baka kpara te ngbü enzö mere siti wangü. Wüh ena angbü ezü mere cinga gbü jia *Kambiliki ka Me, be kpah te wü malayika kaka. Wüh ena angbü ecuru gbü wa. Wüh ti aküwa nda-wü kü de! ¹¹ Wüh ena angbü ezü mere cinga bala, fi mere badi! Wüh ti afe te-wü, ka cinga la, nda-wü de, ra de biti mini! Angü wüh le ka-wü ngü ka siti nü la.”

¹² Dela wü ngü te wü malayika ka Me de bata ne mala, teka ngü ka kuru, de te Me ena ato te wü kpara, te ewü le ngü kaka de ne. Te di bala ne, ah le fü yi, wü kpara ka Me, arü kpekpeke, da emere wü riri ka Me, kpah da elala gbü nga Yesu.

¹³ Fütanga ngü la, fü ra aje ri kpara te wü, to agbü kpi, gü ba, “De-ra deyī, ma ba ngü ne eba, gü ba, ‘Me ena ato mere tadu te gara, fü wü kpara de te ewü kpi te iri Miri Yesu ne.’ ” Fü *Nzila Wazi Me ayia ale kpah ngü la, gü ba, “Wayi, ah ngbürü bala fanü. Wü *kpara ka Yesu la nza tima ka-wü eyi. Wüh tafa eyi afe te-wü. Me ena aküwa ewü fi mere badi, angü wüh lala eyi gbü ngü ka Yesu, zalü koro di gbü kpi ka-wü.”

Dene ngü ka kuru, te Me ena ato te siti wü kpara füh kotö ne

14 Fütanga ngü la, fü ra ayia awu gara kpara, te di baka *Ye Kpara ka Kpi. Kpara la ngbü füh mandurumba, te vi avi kpiilili bala. Kpara la de *madudu ka miri gbü nzö ye, te ngbü eci aci baka *diki-se. Ah za maguruma te dere adere esaka ye, teka awa ndo di. 15 Fü gara *malayika ayia akoro esambü ka Me kpa etanü, amala ngü fü kpara de te ngbü füh mandurumba ne, gü ba, “Wayi, laki te wüh ena awa ndo tete koro eyi. Ye za maguruma ka-ye eza, teka awa ndo de füh kotö ne di, angü ndo la ndri eyi.” 16 Fü kpara la ayia 'duwa aza maguruma ka-ye, fü ah akpo awa wü ndo de füh kotö ne 'buru.

17 Fütanga ngü la, fü gara malayika ayia kpah akoro esambü ka Me agbü kpi kpala kpa etanü. Ah za kpah maguruma esaka ye, te dere adere, teka adoro wü ri-rü di. 18 Fü malayika, de te ngbü nda-ye efete wa füh *cangali, te di engagira Me ne, ayia amala ngü fü kiri ye la, de mere ri ye, gü ba, “Wayi, laki ka ri *vinü koro eyi. Ye za maguruma ka-ye eza, de ye doro wü ri vinü de füh kotö ne 'buru.” 19-20 Te malayika la je ngü la bala, fü ah ayia aza maguruma ka-ye, anü adoro wü ri vinü de füh kotö ne 'buru. Wü ri vinü la ngbü esere ngü ka wü kpara, de te ewü le ngü ka Me de ne. Fü malayika la akö siti wü kpara la 'buru, anü abu ewü tundu te sü biringbö, mba canza bane, kpa ekere mere köti, teka ato mere kuru te ewü, angü maguma Me nzu eyi eküte ewü. Fü ewü akpo edoto wü siti kpara la de lö wü, amömörö 'buru. Fü ngüte ewü angbü ego tine wooo bane! baka mere siti

yï-ngu la.†

15

Dene ngü ka adu kuru te Me ena ato

¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia ae jia ra bane, gbo! te gara mere kpeke ngü ka talara agbü kpî! Fü ra awu wü *malayika ka Me lorozi, de te Me fe ewü, o, teka ato adu kuru te wü kpara, te ewü le ngü kaka de ne. Dela tîne adu kuru te Me ena ato te wü kpara füh kotö ne, angü mamaguma nzu eyi eküte ewü fa sü.

² Ngü te ma wu ne, ah mere te-ye bane. Ma wu mere tambasü sele sele bala, engagira kpökpö ka Me. Sü la ngbü eci aci baka jia ngu, le le le, kpah baka mi-wa. Fü mere bi wü kpara angbü etambasü la. Ah de wü *kpara ka Yesu, de te ewü fa wazi siti nü la eyi ne. Fü ewü angbü 'buru de ku'du esaka wü, da egbo nga iri Me di. ³ Fü ewü akpo kpah da egbo nga iri Yesu, *Kambiliki ka Me, kpah da ebî ci baka nda *Müse, ta te engu ngbü ebî gügü ne, gü ba,

“Wayi bala, Mere Me, a ngbü egbo nga iri mü!

Mere müürü wazi, a ngbü egbo nga iri mü!

Mü ngbü emere wü mere kpeke ngü,

te fa fingangü ka wü kpara 'buru.

Mü de Mere Miri gbü nzö nguwa wü kpara füh kotö ne 'buru!

Mü wu da ekolo ngü ka wü kpara ka-mü duu memü!

⁴ Mere Miri ka-a, a ngbü egbo nga iri mü!

---

† **14:19-20** 14:19-20 Ngüte wü kpara te wüh mömörö la, go ngbü kötö baka kilometere 300. Macu na baka metere biri de tü ye.

Ah le de wü kpara füh kotö ne 'buru di ecu ngü mü!

Ah le de wü kpara füh kotö ne 'buru di egbo nga iri mü!

Mü de Me duu me-mü, angü mü ka-mü *nzila!

Ah le de nguwa wü kpara füh kotö ne 'buru di egbo nga iri mü!

Angü wü kpara füh kotö ne 'buru wu eyi, gü ba, wü ngü ka-mü te mü ngbü emere ne, ah 'buru de züka wü ngü!"

Dela ci te wü kpara ka Yesu, te ewü fa wazi siti nü la, ngbü ebi.

⁵ Fü ra ayia awu *Mere Kambü ka Me agbü kpí kpala, te ü te-ye, ngbü baaba. Fü ra aceka wü e kpa guvu kambü la 'buru.* ⁶ Fü wü malayika ka Me de lorozi, te ewü ena ato adu kuru te wü kpara füh kotö ne, ayia kpa esambü ka Me kpala, akoro kpa etanü. Wüh to züka bu bongo eküte wü. Wüh gi ku bongo, te ngbü eci aci baka *diki-se la, kolo tü wü di. ⁷ Fü gara malayika biri, esüka wü angbe cögbörö wü malayika ka Me de bala la, ayia aza wü ndü'ba lorozi, te wüh reke gbü diki-se, de wü e gbü ewü, ato fü wü malayika de lorozi la biri biri 'buru. Wü e de gbü wü ndü'ba la, ah de wü kuru te Me ena ato te siti wü kpara füh kotö, te ewü le ngü kaka de ne. ⁸ Fü nguwa ayia agba sü gbü Mere Kambü ka Me la, 'duwa 'diii! teka wazi ka Me. Fü cürü ayia arı te wü kpara teka ngü ka nguwa la. Teka ngü la, wüh ti arı kpa esambü ka Me la

---

* 15:5 15:5 Wü e la ngbü gbü e'ba'basu guvu Kambü ka Me de to kpa gbügbü ne.

tüne de, zalü te Me to kuru te siti wü kpara la, nza eyi la.

16

¹ Fütanga ngü la, fū ra ayia aje ri Me, te ngbü ewü kpa esambü la, da emala ngü fū wü *malayika de lorozi ne, gü ba, “Titine, ah le de wü yia, wü za wü ndü'ba ka-wü eza, teka fū wü anü atökö siti wü e, de gbü ndü'ba ka-wü la, gbü nzö wü kpara füh kotö de kpala. Angü maguma ni, Me nzu eyi eküte ewü, teka te wüh le ngü ka-ni de!”

² Teka ngü la, fū gina malayika ayia anü, atökö siti e de gbü nda-ye ndü'ba la, füh kotö akine. Fū wü e la angbü eto wü ka eküte wü kpara, co'do co'do bala. Kükürü de, angü wüh le ngü ka siti nü te koro gbü ngu la eyi, da eba iiri eraku wü ne.

³ Fū e'ba'basu malayika la ayia anü, atökö siti e de gbü nda-ye ndü'ba la gbü mere *yi-ngu. Fū jia ngu la afü te-ye, akoro baka ngüte kövö, bibiri bala. Fū wü si, de wü gara e, te ewü ngbü gbü yi-ngu la, ayia akpi anza le le le 'buru!

⁴ Fütanganga, fū eabata malayika ayia anü atökö siti e de gbü nda-ye ndü'ba la, gbü wü jürü ngu, de wü ze füh kotö ne 'buru. Fū wü ngila ngu de füh kotö ne afü te-wü 'buru, akoro baka ngüte. ⁵ Fū malayika de te ngbü eceka kpī sidi nga wü ngu ne, amala ngü, gü ba, “Wayi bala, Mere Me, ma ngbü egbo nga iiri mü! Ta gügü, mü ka-mü kü ladü. Enatikine, mü fi ladü. Ngü ka-mü ena angbü bala fi mere badi.

Mere Me, ma ngbü egbo nga iri mü!

Angü ngü ka-mü ka-ye *nzila!

Mü de züka Miri!

Mü ngbü ekolo ngü ka wü kpara, ereke me-mü!

Kuru de te mü to te wü kpara ne,

ah ti eyi te nga ngü ka-ewü la kpini!

⁶ Angü wüh ngbü ta emömörö wü kpara kamü, de wü *mürü dofo kamü. Wüh tökö ngüte wü kpara kamü ta eyi fa sü, baka ngu agö! Te di bala, enatikine mü ngbü fü wü züka ngu ta ngila, te wüh ngbü enzö ne, koro di eyi 'buru ngüte tete. Gara züka ngu, te wüh ena adu anzö ne, nda tine ma! Wayi! Ngü la mere te-ye fü ewü bala kü 'be! Angü wüh giri me-wü!"

⁷ Fütanga ngü la, fü ra ayia aje ri gara kpara, te ngbü ewü gbü *cangali, de te di engagira Me ne, gü ba,

"Wayi bala, Mere Me, ma ngbü egbo nga iri mü!

Angü mü de mere mürü wazi!

Mü kamü de züka miri!

Mü ngbü ekolo ngü ka wü kpara füh kotö ne
'buru ereke areke!

Wü ngü 'buru de te mü ngbü emere ne,
wüh reke fa sü!"

⁸ Fütanga ngü la, fü eabala malayika ayia anü atökö siti e de gbü nda-ye ndü'ba la, gbü jia ra agbü kpi. Fü e la ato wazi fü ra. Fü ra la akpo angbü ecucuru wü kpara tine baka wa la. ⁹ Teka ngü ka wazi ra la, fü küte wü kpara angbü ecuru, da ekeke efa sü. Fü ewü akpo angbü esoko Me, da esiti iiri, teka kuru de te engu to te ewü ne.

Amba wüh le afü maguma wü, ace *siti ngü ka-wü, adu angbü ecu ngü Me, teka mere wazi kaka la, nda-wü de.

¹⁰ Fütanga ngü la, fü e'bu'buruve malayika ayia anü kpah, atökö siti e de gbü nda-ye ndü'ba ne, mbiii te sü, de te siti nü, de di ye nzükpa la, ngbü tete. Fü sü la atü 'duwa mbirri! Kpara ti aceka kpü tîne de, ka mbiri sü la. Fü wü kpara, ta te ewü di gbü sü la, angbü 'buru de mere keke, da enyüma gbü te wü, teka keke la. ¹¹ Fü ewü angbü esoko Mere Me agbü kpü ne, da esiti iiri, teka ngü ka keke, de wü ka de eküte ewü ne. Amba gbü ngü la, wüh le afü maguma wü, ace siti ngü ka-wü kpah de. Wüh lala ka-wü fi bü gbü siti ngü ka-wü la.

¹² Fütanga ngü la, fü gara malayika ayia kpah, anü atökö siti e de gbü nda-ye ndü'ba la, gbü mere ngu de iri ye Efürata ne. Bü baka ngü ne, cakara! mere ngu ne nzürü nza eyi! Ngü la mere te-ye bala kükürü de, angü Me wu eyi, gü ba, wü miri ka nguwa wü kpara, to kpa fügö ne, ngbü eyi ereke te-wü, teka akoro agü gü de wü kpara ka-ni. Me mere ngü la bala, teka de wü miri la kö ngu la gbü kagara sü, de wüh koro kere, teka fü ni anza ngü ka-ewü tete.

¹³ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu *siti wü di enga me bata. Wüh ngbü gegege baka wü arombo la. Ggina koro gömö mere siti kpürü. E'ba'basu koro nda-ye gömö gina nü, te koro gbü ngu. Fü eabata la akoro nda-ye gömö e'ba'basu nü, te koro gbü tö, ta te fiti wü kpara ne. ¹⁴ Fü siti wü di enga me de bata la ayia anü kpaka wü miri, de te ewü ngbü gbü nzö

wü kpara füh kotö ne, amala ngü fü ewü, de wüh reke te-wü areke, teka anü agü gü de wü kpara ka Me. Fü wü di engä me la angbü ememere wü lara ngü ka talara, teka afiti wü miri la di. Fü ngü la aga gbü jia wü miri la afa sü. Fü ewü akpo da ereke te-wü, teka anü agü gü de wü kpara ka Me, gbü *adu sïkpï, te Me ena ato kuru te siti wü kpara tete.

¹⁵ Wayi, wü di engä wüna, dene ngü te Miri Yesu mala fü nih, wü kpara ka-ye. Ah gü ba, “Wü di engä ra, yi rü kpekpeke! Angü ma ngbü eyi nzo, teka adu kpa füh kotö. Ma ena adu akoro, agüka wü kpara baka mürü zi, te ngbü egüka kpara gbü bitï. Yi ceka te-yi 'be! Yi mere e ara ra de! Yi to wü bongo ka-yi, ngbü di 'buru nzo, teka fü yi angbü de tadu gbü sïkpï la. Angü te ma du maka yi ngirïmu la, ah ena adi esiti! Lümü ena amere yi afa sü.”

¹⁶ Fü siti wü di engä me de bata la ayia abiti wü miri füh kotö ne 'buru, angbü sü de te wüh ngbü eï, gü ba, “Amagedona”* ne, akpo da ereke te-wü tïne teka amere gü kpaka Me.

¹⁷ Fütanga ngü la, fü adu malayïka la ayia akoro, atökö siti e de gbü nda-ye ndü'ba la gbü wege. Fü ri Me ayia awü gbü mere kpökpö ka-ye, de gbü Mere Kambü ne, gü ba, “Wayi, ngü engu na nza tïne eyi dela!” ¹⁸ Fü ülele angbü eü, da eci tïne bü faaa! Fü mügbara angbü esüsürü. Fü yiki-tö akpo kpah angbü eyiki sü tïne 'duwa ba-neh-ene-la! Yiki-tö la fa wü gara yiki-tö, ta te ewü ngbü emere te-wü te engä gina

---

* **16:16** 16:16 İrï de Amagedona la, wüh gü gbü ngü Ebere.

ne, 'buru ka. Kü baka te Me reke kotö ne, yiki-tö te mere te-ye bala nda la kü ma! ¹⁹ Te yiki-tö la ngbü emere te-ye tete, fü mere kötï de ïri ye *Babilona ne akuru, aye süka ye bata. Fü wü kambü de gbü wü sü la amümürü 'buru, atï kötö. Me to kuru la gbü mere kötï ka Babilona la me-ye, angü mamaguma nzu eyi eküte wü kpara de gbü sü la, teka siti ngü ka-ewü, de te wüh ngbü emere ne. Ngü la ngbü memere te-ye kpah bala, gbü wü gara mere kötï füh kotö ne 'buru. ²⁰ Fü cögbörö wü da amümürü kpah 'buru, atïti kötö. ²¹ Fü wü cögbörö timiri, te gegere baka wü kombo ka jia ndo la, akpo angbü etiti gbü nzö wü kpara 'bi 'bi 'bi. Fü wü kpara angbü esoko Me, da esiti ïiri, teka ngü ka wü timiri la, teka wü cinga, de te ngbü emere ewü ne.

Dela wü ngü ta te mere te-wü, o wü malayïka de lorozi la ngbü tötökö wü siti e, de gbü wü ndü'ba ka-wü tete, füh kotö ne. Angü Me to mere kuru la me-ye te wü kpara, de te ewü le ngü kaka de ne.

17

Dene mani teka mere kötï Babilona,

te di baka siti würüse

¹ Fütanga ngü la, fü gara *malayïka esüka wü malayïka de lorozi, de wü ndü'ba esaka wü, ta te ewü to kuru te wü kpara füh kotö ne, ayia akoro amala ngü fere, gü ba, "Ma koro la akine, fü ni asere gara ngü fere. Ah de ngü ka mere kötï, de ïri ye *Babilona, te miri kaka-na ngbü gbü nzö mere bi nguwa wü kpara füh kotö ne.

Me ena amürü mere köti la 'buru, gbaka gbaka! ato mere kuru te wü kpara de gbügbü na la. Kükürü de, angü wü kpara la ngbü eyi efiti mere bi wü bu wü, cu baka siti würüse, mürü waza, te ngbü efiti wü komoko. ² Wü kpara ka Babilona la ngbü fiti wü kpara füh kotö ne eyi 'buru, de wü miri ka-wü mini, teka de wüh ce ngü ka Me asidi. Wüh ngbü mere ngü la baka siti würüse, te ngbü efiti wü komoko de fi ka-ye, teka fü ni adi emere waza de ewü.”

³ Fütanga ngü la, fü malayika la aza ra gbü wazi ka *Nzila Wazi Me, anü di agbü gü. Fü malayika la ayia asere gara ngü fere gbü roto. Fü ra awu Babilona, te di baka siti würüse la, te li ngbü gaa, füh siti nü bane. Küte nü la didiki, de wü nzö ye lorozi, wü didi nzükpa. Wüh ngbü ba bi wü iri eküte nü la, teka de wü kpara di ecu ngüngü baka Me la. ⁴ Amba würüse la to züka diki bongo, te su fa sü. Fü ah ato bi wü lara e, te wüh reke gbü *diki-se eküte ye, baka wü 'biri, de wü tüngü, de wü gara e. Fü wü e la angbü ecici tine gbele gbele gbele bala. Fü würüse la aza ndü'ba, te wüh reke gbü diki-se, esaka ye. Ndü'ba la, ah de mere bi wü *siti ngü ka lümü gbü ye. ⁵ Fü ewü aba ngü eraku würüse la, gü ba, “Dene mere köti Babilona.” Wüh ba ngü la gbü mani, angü Babilona baka siti würüse te ngbü efiti wü komoko. Angü miri ka Babilona la ngbü efiti wü kpara, teka de wüh di emere gele ka wü di enga me. ⁶ Würüse la mömörö bi wü *kpara ka Yesu, teka te wüh lala fi bü gbü ngü ka Yesu ne. Ah du ngbü enzö ngüte ewü tine, baka kpara te ngbü enzö fi la. Fü ngüte

wü kpara la angbü eküya engu tîne 'duwa ba-neh-ene-la. Dela ngü te würüse la ngbü mere.

Te ma wu ngü ka würüse la bala, fü ngü la asiti te ra 'duwa ba-neh-ene-la. ⁷ Fü malayïka la ayia amala ngü fere, gü ba, “Ngü la ngbü esiti te ra, bala? Ah mbi. Ni ena asere si-ngü teka würüse la fere, kpah bete si-ngü ka siti nü de nzö ye lorozi, abe te wü didi na nzükpa ne. ⁸ Dene eyi si-ngü ka siti nü, te würüse la lï ngbü fefeh na ne. Te enga gina, siti nü la ta baka miri füh kotö ne. Fü ah adu akpi. Te gara, engu ena adu azükü agbü mere du la, akoro, anü de wü ngü ka-ye la kpa engagira nü. Amba ah tï ayiri tine piri de. Kükürü de, angü Me ena anza ngü kaka le le le! Amba wü kpara te ewü le ngü ka Me de, te wüh ba iri ewü gbü buku ka *Küküwa kpah de ne, ngü ka siti nü la ena areke te-wü afa sü, teka te nü la zükü eyi gbü kpi ne.

⁹ Te di bala, ah le de mü fi nga ngü ka siti nü la mbi mbi mbi, teka fü mü awu si-ngü gbügbü. Ngü ka nü de wü nzö ye lorozi la ngbü esere ngü ka wü nzö rüvü lorozi, de te wüh jï mere köti la fefeh na ne. ¹⁰ Ah ngbü kpah esere ngü ka wü miri lorozi ka wü nzö rüvü la. Amba ngü ka mene wü miri de 'buruve ne nza eyi. Gara miri biringbö la fi bü ladü, zalü akoro enatikine dene. Du gara na biringbö la ena akoro angbü miri te gara. Amba miri kaka-na la tï ayiri de, angü ngü kaka ena anza kere. ¹¹ Amba teka ngü ka nü la, engu ta kpah de gara miri, baka wü miri de lorozi la. Te gara engu ena adu angbü kpah miri, amba Me ena adu anza ngü kaka 'buru 'buru asidi.

¹² Amba teka ngü ka wü di nzükpa, te di te wü nzönzö lorozi la, ngü ka-ewü kpah bala. Ah ngbü kpah esere ngü ka wü miri. Angü te gara, nü la ena ato wazi ye fü wü miri la, fü ewü angbü esa riri kaka. Amba ngü ka-ewü ti ayiri nda de. ¹³ Wü miri de nzükpa la, fingangü ka-ewü ena adi 'buru biringbö. Siti nü la ena angbü eto riri fü ewü me-ye. Fü ewü angbü emere tima, de te nü la ena angbü eto. Fü ewü adi eje 'duwa riri kaka. ¹⁴ Wüh ena abiti te-wü, amere gü de wü *Kambiliki ka Me. Fü Kambiliki ka Me la afa ewü, amömörö ewü 'buru, angü wawazi na fa sü. Angü Kambiliki ka Me la me-ye de Mere Miri gbü nzö wü miri 'buru. Wü kpara kaka ena angbü elala fi bü gbü nganga, angü ah fe ewü ta eyi gügü.”

¹⁵ Fütanga ngü la, fü malayika la adu amala kpah gara ngü fere, gü ba, “De-ra deyi, mere bi wü ngu, de te wü rüse la ngbü ede ewü ne, ah ngbü esere ngü ka mere bi nguwa wü kpara fuh kotö ne, de te miri ka Babilona la ngbü miri gbü nzö ewü ne. ¹⁶⁻¹⁷ Amba te gara, Me ena ato fingangü fü siti nü la, de wü miri ka-ye, teka de wüh kpü wü rüse la. Fü ewü abiti te-wü 'buru de maguma wü biringbö, teka asiti ngü ka wü rüse la. Fü ewü agbene wü e kaka, de wü bongo kaka, ace engu ngirimu. Wüh ena amörö engu de wü kpara ka-ye, fü ewü azüfa so ewü 'buru. Fü ewü ayia acucuru wü biki ewü la, de wü kambü ka-ewü 'buru. Ngü la ena amere te-ye bala, fü ah atı kpini de ngü, te Me reke.

¹⁸ Si-ngü ka wü rüse la ngbü esere ngü ka mere siti köti, de te miri kaka ngbü engbü gbü nzö

wü kpara 'buru, de füh kotö ne.”

18

Dene kuru te Me ena ato te wü kpara ka Babilona

¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu gara *malayika te yia agbü kpī, ekö enü kpa füh kotö kpakine. Wazi malayika la fa sü. Fü sü angbü eci, da elofu kpa füh kotö kpakine 'buru, teka wazi malayika la. ² Fü malayika la amala ngü de mere ri ye kpa tikpi, gü ba, “Wayi! Sikpi engu na ne koro eyi dene! Me ena ato kuru enatikine gbü mere köti, *Babilona ne! Wü kambü de gbügbü na la, wüh ena amümürü 'buru 'buru asidi! Wü kpara ti adu angbü gbügbü na tine de de de! Angü sü la koro tine eyi sü ka wü siti wü lu ka sirimbi, de wü *siti wü di enga me. ³ Me to kuru te wü kpara ka Babilona la kükürü de, angü wüh ngbü ta fifiti wü miri füh kotö ne 'buru, de wü kpara ka-wü mini, baka siti würüse, de te ngbü efiti wü komoko de mani ka-ye, teka de ni mere waza de ewü. Wü kpara 'buru, te ewü ngbü ecinzi wü e füh kotö ne, wüh maka mere bi jiase eyi, teka ngü ka wü kpara ka Babilona la. Angü gümü wü e fa te wü kpara ka Babilona la sü, baka würüse mürü küla.”

⁴ Fütanga ngü la, fü ra aje ri Me, te wü koro agbü kpī, gü ba, “De-wü, wü kpara ka-ni, wü yia sela eyia, wü koro esüka siti wü kpara la asidi! Wü mere e angbü gbü Babilona sela tine de! Wü mere e amere *siti ngü baka wü kpara ka Babilona ne nda-wü de, angü ni ena ato

kpah mere kuru te wü, baka nda wü kpara ka Babilona la. ⁵ Angü siti ngü ka wü kpara ka Babilona la sibi eyi fa sü. Teka ngü la, de-ni Me, ni ena ato kuru te ewü enatikine!

⁶ Te di bala, wüh ena ato mere kuru te wü kpara ka Babilona la ato! Angü wü kpara ka Babilona la ngbü to mere cinga te wü kpara ka-ni, Me, eyi fa sü. Teka ngü la, kuru te wüh ena ato te wü kpara ka Babilona la, ena afa engu, de te ewü to te wü kpara ka-ni ne, du 'basu. ⁷ Angü wü kpara ka Babilona la ngbü e'du ngü wü efa sü. Wüh ngbü egbo nga wü, gü ba, 'Ani de kpeke wü kpara, köti ka-ani memere. Wazi ani fa nda gara wü kpara 'buru. Ani ngbü de mere tadu, angü ani maka mere bi wü züka ngü eyi.' Fingangü ka-ewü gü ba, 'Cinga ti amere ani tine de!' Teka ngü la, tadu ka-ewü la ena afü te-ye, akoro fü ewü cinga tete. ⁸ Te di bala, wüh ena amaka mere cinga enatikine! De-ni, Me, ni ena ato wü keke, tala, de wü gara cinga 'buru eküte ewü enatikine! Ni ena acuru ewü, bete mere köti ka-ewü la, 'buru de wa. Angü wazi ni, Me, fa sü, fa nda wü kpara füh kotö ne 'buru. Ni kolo ngü ka-ewü eyi!" Dela ngü te Me mala teka kuru, te engu ena ato te wü kpara ka Babilona.

⁹ Wü miri füh kotö ne, te ewü ngbü ta eje riri ka wü kpara ka Babilona, da emere siti ngü baka nda-ewü ne, wüh ena awu mere cinga, de te ena amere te-ye gbü mere köti ka Babilona ne. Fü ewü angbü eku gba teka ngü ka mere köti la, te ngbü ecuru, de nguwa ye 'diii ne! ¹⁰ Wüh ena awu cinga te Me to te wü kpara ka Babilona la,

fü ewü angbü engbü de cürü. Wüh ena akpe anü arü ngengere, da eku gba, gü ba, “Wuuwu! Wuuwu! De bane ne ngü ne ya! Ngü ka Babilona nza bü eyi dene fanü? Apa! Ceka la, mere siti kötî ne curu nza bü eyi, baka kükürü ngü dene baaöö!”

¹¹ Te di bala ne, wü kpara de te ewü ngbü ecinzi wü e ne, wüh ena angbü kpah de mere cinga te ewü, afa sü. Kükürü de, angü kpara te ena adu ase wü e ka-ewü la ena adi nda tîne ma! ¹² Wü kpara la, wüh de mere bi wü e esaka wü, wü 'biri, wü tüngü de wü kengbe, te wüh reke gbü *diki-se. Amba kpara te ena ase wü e ka-ewü la nda tîne eyi ma. Wü züka bongo, te ewü su fa sü, wü buubu, wü bîbîri, de wü nzenze na, de mere bi wü te ya, de wü cangali, de wü kpökpö, abe te wü züka wü gara e, de te wüh ngbü ereke gbü züka wü rü, wü gara gbü wü se, wüh ladü esaka ewü. Züka wü teme, te wüh eji kambü di, kpah ladü esaka ewü. Amba wü kpara, te ewü ena adu ase wü e la, nda tîne ma. ¹³ Wü gara e la, kpah baka *züka se-mü, de wü gara *rü de te wüh ngbü ecuru de züka se ye, bete züka e de te ngbü ereke se wuru, de wü fi, wü e-mazü, baka wü zu, de wü mü, wü yiti de wü kambiliki, kpah ladü, amba kpara te ena ase wü e la nda tîne ma. Kpah bala, wü gara e baka wü dongi, wü arabiya, de wü labi te wüh ngbü ecinzi, kpah ladü. Amba kpara te ena ase wü e la kpah 'buru ma.

¹⁴⁻¹⁶ Wü kpara ta te ewü ngbü ecinzi mere bi lara wü e ka-wü de bala ne, ngbü ta emaka mere bi jiase agbü Babilona, angü wü kpara ka

Babilona ngbü ta esese wü e ka-ewü la 'buru me-wü. Amba titine, wü kpara te ewü ngbü ecinzi wü e la, wüh kpe rü eyi 'buru nengete, da eceka cinga te Me ngbü eto gbü mere köti la. Fü ewü angbü de mere cürü, da eku gba de mere ngura, enda'ba te-wü, gü ba, "Wuuwu! Wuuwu! Ani ena amere baye? Ngü ka Babilona nza bü eyi dene fanü? Wü kpara la ta de mere bi wü e esaka wü. Wüh ngbü ta eto züka wü bongo, wü 'biri de wü tungü, wü kengbe te ngbü eci aci! Züka wü e ta te ewü ngbü emamaka ne, tine eyi ma! ¹⁷Züka wü e ka-ewü la nza bü eyi enatikine, baka kükürü ngü dene baaö!"

Fü wü kpara ta te ewü ngbü ebü wü e gbü *zabu, gbü wü gara nga nzö sü nengete nengete, enü di agbü Babilona, teka acinzi ne, angbü kpah 'buru de mere cinga, angü wüh ce te-wü, rü kpah nengete, da eceka ngü la. ¹⁸Wüh wu nguwa wa, de te ngbü ecuru köti ka Babilona ne, bü nengete. Fü ewü angbü eku gba, gü ba, "Apa! Mere siti köti, te ga fa gara wü mere köti füh kotö ne 'buru ne, ah nza bü eyi baka kükürü ngü dene na?" ¹⁹Fü ewü angbü de mere cinga, da ebu mbi gbü nzö wü, eku gba de ngura, gü ba, "Wuuwu! Wuuwu! Ani ena amere dene tine baye? Angü ani ngbü ta emaka mere bi jiase ka-ani 'buru gbü Babilona ne! Apa! Ngü ka Babilona nza ka-ye bü eyi, baka kükürü ngü dene baaö!"

Dela ngü te ena amere wü kpara ka Babilona te gara.

²⁰ Amba de-yi, wü kpara agbü kpü, yi ngbü de mere tadu! De-yi, wü *kpara ka Yesu, de wü *mürü tima kaka, abe te wü *mürü dofo ka Me,

yi ngbü 'buru de mere tadu te yi! Kükürü de, angü Me kolo ngü ka wü kpara ka Babilona eyi! Ah ena afü cinga, ta te ewü ngbü eto te yi ne, alügü gbü nzö ewü!

²¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu gara mere kpeke *malayika ka Me, te za mere da esaka ye, baka wö la. Fü ah ayia agü agbü mere yïngu, de giri ye 'baamu! Fü ah amala ngü, gü ba, “Me ena anza ngü ka Babilona baka wö, te ni za gü gbü yïngu la. Angü kpara biringbö, te ena adu angbü gbü köti la nda tîne ma! ²² Wüh tî adu abî ci, anga alo bî, gbü köti la tîne de. Kpara te ena adu amere tima kpala, tîne kpah ma. Giri wö, te wüh eyö e di kpala, tîne kpah ma. Wüh tî akpülü kümü kpala, tîne kpah de. ²³ Wüh tî adu asiya wa gbü köti la tîne de. Wü komoko ake würüse, te ena adu aza te-wü gbü sü la, kpah ma. Wü kpara ka Babilona, ta te ewü ngbü ecinzi wü e ka-wü ne, wüh ta de mere bi jiase esaka wü, fa nda wü gara kpara füh kotö ne 'buru. Angü wü kpara ka Babilona la ngbü ta efiti mere bi nguwa wü kpara füh kotö ne 'buru, de siti wü rü, de wü kuwa ka-wü.”

²⁴ Dela si-ngü te Me to mere siti kuru di, te wü kpara ka Babilona ne, angü wüh ngbü ta mömörö mere bi wü kpara ka Me, kpah de wü mürü dofo ka Me. Ngüte wü kpara la tökö eyi fa sü, gbü mere köti ka Babilona la, baka ngu agö!

19

Dene ngü ka mere bi wü kpara ka Me agbü kpî

¹ Fütanga ngü la, fü ra aje ri mere bi wü kpara agbü kpì, te ewü ngbü egbo nga ìrì Me, de wü koko, de wü karayi, da ebì ci, gü ba,

“Nih gbo nga ìrì Me!

Angü Me de kpara te küwa wü kpara ka-ye me-ye!

Nih gbo nga ìrì Me!

Angü engu me-ye de mere mürü wazi!

² Nih gbo nga ìrì Me!

Angü engu de züka miri,

te wu da eye süka ngü ereke areke!

Nih gbo nga ìrì Me!

Angü Me to kuru te wü kpara ka *Babilona la, ti eyi kpini!

Me to kuru la te ewü, teka wu ka-ewü,

de te ewü ngbü efifti wü kpara füh kotö ne,

de wüh ce ngü ka Me asidi ne.

Me to kuru te wü kpara ka Babilona la,

Angü wüh mömörö mere bi wü kpara kaka-na eyi!

Nih gbo nga ìrì Me!

Angü Me to kuru eyi te ewü, teka ngü la!

Ah to kuru la te ewü bala kü 'be!’’

³ Fü ewü adu kpah abì gara ci de mere ri wü, gü ba,

“Nih gbo nga ìrì Me!

Angü ah curu mere kötì ka Babilona la eyi!

Wü kpara te ena adu angbü kpala nda tìne ma!’’

⁴ Te di bala, fü wü mere *kovo teke biri de füh ye bala la, bete wü angbe cögbörö *malayika de bala, te ewü ngbü engbü ede kpökpö ka Me ne, fü ewü aci 'buru, atì kötö erì lö Me, teka acu ngüngü na, da ebì ci, gü ba,

“Wayi, ah di bala!
Nih gbo nga ñrĩ Me!”

⁵ Fütanga ngü la, fü ra aje ri kpara, te wü koro
gbü kpökpö ka Me, gü ba,

“De-yi, wü kpara ka Me 'buru,
de te yi le ngü kaka ne,
yi gbo nga ñrĩ na!

De-yi, wü kpara 'buru,
de te yi ngbü emere ngü ka Me ne,
yi gbo nga ñrĩ Me!”

⁶ Fütanga ngü, de te ri kpara la wü tete ne,
fü ra aje ri mere bi wü kpara, te ngbü ewü, da
engo baka mügbara, kpah baka giri mere vuru
ka ngu, te ngbü etökö la. Wü kpara la ngbü ebĩ
ci, gü ba,

“Nih gbo nga ñrĩ Me!

Angü engu de Mere Miri ka-nih!

Nih gbo nga ñrĩ Me!

Angü engu de mere mürü wazi!

Nih gbo nga ñrĩ Me!

Angü engu de miri, te ngbü gbü nzö wü kpara
'buru me-ye!

Wayi bala, nih gbo nga ñrĩ Me!

⁷ Enatikine, ah le de nih ngbü 'buru de mere
tadu!

Angü mere sĭkpĩ koro eyi!

*Kambiliki ka Me ngbü eyi ereke te-ye,
teka aza wara ye.

Wara ka la ngbü kpah eyi ereke te-ye,
teka za-te ka-wü!

Wüh ngbü eyi ereke mere karama enatikine!
Nih ngbü de mere tadu, da egbo nga ñrĩ Me!”

⁸ Wara Kambiliki ka Me la, ah de wü *kpara ka Yesu, te ewü to maguma wü eyi fü Yesu ne. Me to züka bongo eyi fü ewü, te vi avi kpilili bala. Fü ewü ato eküte wü, teka züka tima ka-wü, ta te ewü ngbü emere, ereke areke gbü jia Me ne.

⁹ Fütanga ngü la, fü malayika la amala ngü fere, gü ba, “De-ra deyi, ah le de ma ba wü ngü ne aba fü wü kpara ka Yesu, gü ba, ‘Karama de te wüh ngbü ereke teka za-te ka Kambiliki ka Me ake wara ye ne, ah ena adi de mere züka ngü gbü sikpi engu la. Ah le de wü kpara 'buru reke te-wü, ngbü nzo, teka te Me ena äi ewü, akoro di gbü karama la, fü ewü angbü de mere tadu.’ ” Fü malayika la adu kpah amala ngü fere, gü ba, “Dela zu *ngari Me fanü fanü.”

¹⁰ Fü ngü la aga gbü jia ra afa sü. Fü ra ati kötö erī lö malayika la, teka acu ngüngü. Fü malayika la ayia amala ngü fere kpekepeke, gü ba, “Ma mere e acu ngü ni de! Angü ni de Me nda-ni de! Ni kpah bü de kpara, te ngbü emere tima ka Me, baka ra, kpah baka wü *mürü dofo ka Me, de wü gara kpara, te ewü ngbü elala gbü ngü ka Yesu, zalü koro di gbü kpi ka-wü ne. Ah le de ma cu 'duwa ngü Me kpikpi ye! Ma mere e acu ngü gara kpara de!”

Dene ngü ka mere wazi ka Miri Yesu, te fa wü vügü 'buru

¹¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia afü jia ra, awu kpi te ü te-ye, ngbü baaba. Fü ra awu Miri Yesu, te ngbü ekoro agbü kpi. Ah li ngbü gaa füh nü ka-ye, de küte ye ngbe'de, te ngbü enü agü gü di. Engu de kpeke kpara, te mere tima

ka Me reke areke. Ah kpah de züka miri, te wu da eye süka ngü ka wü kpara mbi mbi mbi. Fü ah angbü eto kuru te mene wü kpara, de te ewü le ngü kaka de ne. ¹² Jijia na ngbü eci baka ra la. Ah to *madudu gbü nzö ye, te ngbü esere, gü ba, wawazi na fa nda wü gara miri 'buru. Me ba gara iiri eyi eraraku. Iri la, gara kpara biringbö bane te ena awu da etanga nda ma. Engu wu e ka-ye 'duwa me-ye. ¹³ Bongo kaka kü'da de ngüte wü vügü kaka, ngbü tîne bü ca'biri bala. Wüh gü kpah gara iiri tete na, gü ba, Ri Me. ¹⁴ Mere bi wü marajümiya ka Me ngbü da efa nganga. Wüh li 'buru ngbü gaa füh wü nü, de küte wü kpah ngbe'de bala. Wüh to 'buru züka bu bongo eküte wü. ¹⁵ Fü mere maguruma, te dere fa sü, angbü ekoro gömö Miri Yesu. Ah ena aza maguruma ka-ye la, amömörö siti wü miri gbü nguwa wü kpara füh kotö ne di. Ah ena ato mere kuru te ewü. Fü ah adoto ewü esatilö ye, angü wüh le ngü ka Me de. Maguma Me nzu eküte ewü eyi teka ngü la. ¹⁶ Wüh ba gara ngü eküte bongo kaka, gü ba, “Dene Miri te wawazi fa nda wü gara miri füh kotö ne 'buru.”

¹⁷ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu gara *malayika ka Me, te koro rü ngbü ngengere kpa tikpi, da emala ngü de mere ri ye fü wü lu 'buru, gü ba, “De-wü deyï, wü koro ekoro 'buru akine! Angü Me reke mere karama eyi tüngü wü! Wü ena azü mere bi so enatikine, asika di! ¹⁸ Wü koro ekoro, de wü zü kö wü miri, de wü kpeke wü kpara, kö wü marajümiya, de wü mere kpara ka-wü, kö wü nü, de wü kpara, te ewü ngbü eli füh ewü la, kpah de kö wü gara

kpara 'buru. Wü koro ekoro kere, de wü zü, de wü sika di!”

¹⁹ Fütanga ngü la, fü ra ayia awu gina siti nü, ta te koro gbü ngu ne, abe te wü miri gbü nguwa wü kpara de füh kotö ne 'buru, de wü marajümiya ka-wü, te ewü biti te-wü, teka agü gü kpaka Miri Yesu, de wü kpara ka-ye. ²⁰ Fü mere siti gü akpo amere te-ye esüka wü Yesu de wü vügü ka-ye la. Fü wü marajümiya ka Yesu azoro siti nü la, bete e'ba'basu nü, ta te koro gbü tö, da efifiti wü kpara de wü lara ngü ka-ye, gü ba, “Wü di eje riri ka gina nü ne.” Fü ewü agü wü nü la 'basu mini agbü mere du ka wa, te mbe ngbü ngbööö ne! ²¹ Fü Yesu aza bü maguruma de gömö ye la, amömörö wü vügü ka-ye la di, 'buru 'buru! Fü sü anga, angbü 'duwa ngbiil! Fü wü lu akoro azüzüfa kö ewü 'buru asika di, angbü tine bü ngu ngu bala!

20

Dene ngü ka kuru te Me ena ato te Satana

¹ Fütanga ngü la, fü ra awu gara *malayika ka Me, te koro agbü kpä, ngbü ekö enü kpa füh kotö akine, de mere nyari esaka ye, bete mafüta ka mere siti du. ²⁻³ Fü malayika la akoro bü 'duwa, azoro mere siti kpürü de iri ye *Satana, de te ngbü fi bü da efifiti wü kpara füh kotö ne. Fü malayika la ai Satana de mere nyari la, gö gö gö! agü agbü mere du, ani mö nganga, gbuuu! atümü 'duwa atümü de mafüta. Ah tümü Satana, ce o kpala, teka wü re kutu biri (1,000), angü ah ena adu afiti wü kpara. Fütanga

wü re kutu biri la, Me ena adu afuru Satana, teka sïkpï mba cükü'daye.

⁴ Fütanga ngü te wüh i Satana, gü tete gbü mere du ne, fü ra awu wü *kpara ka Yesu, ta te wüh mörö ewü, teka ngü ka Me ne, angü wü kpara la rü ta kpekpeke gbü ngü ka Yesu. Wüh le ta aje riri ka siti nü te koro gbü ngu ne, da ecu ngüngü na nda-wü de. Wüh le kpah aba iri siti nü la eraku wü, anga eküte kpa wü, nda-wü kpah de. Dela si-ngü ta te wüh wete wü kpara la, mörö tete ne. Tekä ngü la, fü Me adu azükü ewü gbü kpi la, ato wazi fü ewü, de wüh ngbü baka wü miri ede Yesu, adi ekolo ngü ka wü kpara, teka mere bi wü re, kutu biri (1,000). ⁵ Dene gina wü kpara, de te Me zükü ewü gbü kpi. Amba wü gara kpara de te ewü kpi ne, wüh zükü nda-wü la de, zalü te re kutu biri la ena anza feke.

⁶ Te di bala, gina wü kpara, de te Me ena azükü ewü gbü kpi ne, ka-ye zu wü kpara, de te Me ngbü fe ewü, to wazi fü ewü fanü fanü ne. Wü kpara la ti adu akpi nda-wü tine de. Me ena ao ewü baka wü kovo, te ewü ena angbü egbo nga iri Me bete Yesu *Kurisito. Fü ewü angbü wü miri, de wü Yesu Kurisito, teka wü re kutu biri (1,000).

⁷ Fütanga wü re kutu biri (1,000) la, wüh ena adu ace kpa te Satana. ⁸ Fü Satana ayia tine, adu angbü endondoro te nga wü sü füh kotö ne 'buru, da emere e fe fe fe, teka afifti nguwa wü kpara füh kotö ne 'buru, teka de wüh di emere gü de wü *kpara ka Yesu. Satana ena abiti wü miri gbü nguwa wü kpara füh kotö ne 'buru, abe te wü marajümüya ka-wü, de te sibi

baka siki ne. Fü ewü areke te-wü, de wü Goga bete Magoga,* teka anü amere gü de wü kpara ka Me. ⁹ FÜ ewü anü, anü baaala, zalü akoro gbü sü de te wü kpara ka Me ngbü tete, agbü mere köti, de te Me le fa sü ne. FÜ ewü ayia afü kere wü kpara ka Me la, kerekere gbaa! teka de ani nza ngü ka ewü. Wüh te eceka bane de, Me tima wa ka-ye eyi mbele! baka ülele. FÜ ah ayia acuru ewü, anza 'buti 'buti! ¹⁰ Fütanga ngü la, fü wü malayika adu azoro Satana, angü ah ngbü fiti wü kpara la me-ye. FÜ ewü aza engu, agü agbü du ka wa kpala, kpa gbü nga siti nü te koro gbü ngu, bete engu te koro gbü tö ne. FÜ ewü angbü ezü cinga, agbü mere du ka wa la, fi mere badi. Fütanga ngü la, gara kpara te ena adu afiti wü kpara nda tine ma.

Dene ngü te Me ena akolo ngü ka wü kpara tete, gbü adu sikpi

¹¹ Fütanga ngü la, fü ra ayia afü jia ra, awu Me te ngbü füh mere kpökpö ka-ye, te vi ngbü 'duwa kpilili! da eci aci bala! FÜ kpi ake tö akpe adürü bü bala, ma du wu ewü tine de. ¹²⁻¹³ FÜ ra adu awu wü kpara, de te ewü kpi eyi ne, 'buru. Angü wü malayika ka Me ngbü biti wü kpara la, te nga wü sü füh kotö ne 'buru, koro de ewü engagira kpökpö ka Me. Wüh ngbü koro de gara ewü gbü wü mbükü, de wü gara ewü te wüh ti de.† FÜ

---

* **20:8** 20:8 Mü ena amaka ngü ka wü Goga ake Magoga gbü buku ka Ezekele 38-39. İri wü Goga ake Magoga la, ah de mani teka wü kpara, te ewü le ngü ka Me de ne. † **20:12-13** 20:12-13 Mene wü kpara te wüh ti de ne, ah de mene ewü te wüh kpi gbü ngu, wü gara te wü nü zü me-wü, bete mene ewü te wü cögbörö diri ti füh ewü.

malayika aza wü buku, de te wüh ngbü ba lara wü tima ka wü kpara, te nga wü ngü de te ewü ngbü memere kpikpi ye kpikpi ye ne, akoro di. Fü Me ayia akpo akolo ngü ka wü kpara 'buru, te nga tima ka-ewü biri biri 'buru. Fü malayika la ayia aza kpah gara buku, te di buku ka *Küküwa, akoro di. Mene buku la, wüh ba iri wü kpara, de te ewü ena aküwa fi mere badi, teka ngü ka Yesu ne, gbügbü. ¹⁴⁻¹⁵ Teka mene wü kpara 'buru, de te iri ewü di gbü buku ka Küküwa la ma ne, wüh ngbü za ewü, gü 'buru agbü mere du ka wa. Dela tine eyi e'ba'basu kpi. Fü ewü aza kpi ake mbükü, agü kpah agbü du ka wa kpala, fü ngü ka-ewü anza fi mere badi.

21

Dene ngü ka to mere köti, te Me reke fü wü kpara ka-ye

¹ Dene kpah gara ngü te sere te-ye fere gbü roto. Gbü roto la, fü ra awu to kpï ake to kotö, de te Me reke teka wü kpara ka-ye ne. Te di bala, gina kpï ake gina kotö ne, dürü ka-wü eyi. Mere *yi-ngu dürü kpah eyi. ² Fü ra awu to mere köti ka Me, de iri ye Yerüsalema ne, te yia agbü kpï kpala, ekö enü kpa kötö kpakine. Ah su fa sü, baka würüse, te reke te-ye, ngbü nzo, eci nga watï ye, te ena aza ye ne.

³ Gbü roto la, fü ra aje ri kpara, te wü koro gbü kpökpö ka Me, da emala ngü de mere ri ye, gü ba, "Wayi, Me koro eyi! Ah koro ngbü eyi esüka wü kpara ka-ye! Ah ena angbü de ewü gbü to köti ne, fi mere badi. Ah ena ato kpah wazi ye

fü ewü, teka fü ewü angbü züka wü kpara kaka.
⁴ Me ena akö ngura gbü jia wü kpara ka-ye 'buru. Kpi ena adi tîne ma. Cinga ena adi kpah ma. Wü kpara tî aku gba tîne de. Angü Me nza wü siti ngü la eyi 'buru!"

⁵ Fütanga ngü la, fü Me ayia amala ngü de mere ri ye, gü ba, "Wayi, ngü la nza eyi dela! Angü ni reke wü ngü eyi 'buru toto!" Fü Me adu amala kpah gara ngü fere, gü ba, "De-ra deyi, ma ba wü ngü la 'buru aba, de ma tima fü wü kpara ka-ni, angü ah de zu ngari ni."

⁶ Fü Me adu kpah amala ngü fere, gü ba, "Ma reke wü ngü la eyi fanü! Ma kpo de ngü la ta me-ra. Ma du nza ngü ne kpah me-ra. Angü ma de gina kpara, ma kpah de adu kpara. Mene kpara te gümü ngu ngbü emere engu la, ah koro kpaka ra. Ma ena ato züka gu ngu fefe na, fü engu anzö. Ah tî ato gara e fere, na ngu la, nda de. Ngu la, ah de ngu te ena aküwa wü kpara, fi mere badi.

⁷ Wü di enga ra, ah le fü yi arü kpekpeke! Te wü vügü ngbü eto cinga te yi, teka ngü ka-ra la, ngü ma. Yi i maguma yi gö! Yi mere e akpe cürü de. Te yi mere bala la, ma ena ato züka takpa la fü yi. Nih ena adu angbü de nih ma tundu, fü yi angbü wü di ra, fi mere badi. ⁸ Amba teka mene wü kpara, de te ewü ce ngü ka-ra, teka cürü ka wü vügü ne, wüh ena amaka cinga. Ngü la ena adi kpah bala, teka mene wü kpara, de te ewü le ngü ka-ra de, de mene ewü, te ewü ngbü emere ngü ka lümü, de wü kpara de te ewü ngbü emömörö wü bu wü, wü mürü waza, de wü mürü rü, wü mürü kuwa, wü mürü

benge, wü mürü dakpa, abe te wü kpara de te ewü ngbü enü kpaka ewü ne, de wü kpara de te ewü ngbü emere gele ka faranda, de wü mürü mani. Wü kpara la 'buru, wüh ena amaka mere cinga amaka, angü wüh ena aza ewü 'buru, agü agbü du ka wa, te mbe ngbü ngböö ne. Fü ewü acuru anza kpala. Dela tine eyi e'ba'basu kpi.”

⁹ Fütanga ngü la, fü biri *malayika esüka wü mene de lorozi, ta te ewü to cinga te wü kpara füh kotö ne, ayia akoro kpaka ra, amala ngü fere, gü ba, “Ma koro la akine, teka fü ni asere to mere köti, de te Me reke fü wü kpara ka-ye ne. To mere köti la ngbü baka züka mada, de te *Kambiliki ka Me ena aza engu ne.” ¹⁰ Te di bala, fü malayika la aza ra gbü wazi ka *Nzila Wazi Me, fü a anü ake di kpa füh mere da kpa tikpi. Fü ra awu to mere köti engu la, de iri ye Yerüsalema, te yia agbü kpi la, ekö enü kpa kotö akine. ¹¹ To Yerüsalema la su fa sü, da eci aci, teka wazi ka Me, baka ngina, te ze-nga ra. ¹² Wüh ji mere 'baranga de da, baka abe, te mo kpa etikpi, eküte to Yerüsalema la, kerekere gbaa. Wüh o wü möngiti ka 'baranga la, nzükpa de füh ye 'basu. Fü wü malayika nzükpa de füh ye 'basu angbü eci sü, te wü möngiti la biri biri 'buru. Wüh ba kpa iri nguwa wü di enga *Yisarayeke nzükpa de füh ye 'basu ne, te wü möngiti la biri biri 'buru. ¹³ Fü ewü ao wü möngiti bata to kpa fügö, bata to kpa ekati, bata to kpa edebu sü gbü kamisü, bata edebu sü gbü kokpa. ¹⁴ Wüh ji 'baranga la füh wü cögbörö teme nzükpa de füh ye 'basu. Teme biri de iri *mürü tima ka Yesu eküte ye, te nga ewü nzükpa

de füh ye 'basu la 'buru.

¹⁵ Fü malayika, de te ngbü emala ngü fere ne, aza gara e esaka ye baka ndugu gala, te wüh reke gbü *diki-se. Fü ah akpo are mamó 'baranga ka mere köti la, de wü möngiti kaye 'buru. ¹⁶ Mere köti la de janga ye bala. Wü fafaka bala la, wüh 'buru yoo. Fafaka na biringbö la, ah de kilometere kutu 'basu de füh ye kama 'buruve (2,500).* ¹⁷ Fü malayika la adu are 'baranga la, teka awu ngongomi. Ah re maka baka metere teke bata nzüka de füh ye bala (74). Malayika la ngbü re 'baranga la cu baka kpara, te ngbü emere tima füh kotö sene.

¹⁸ Wüh fa 'baranga la de wü teme te ngbü eci aci 'de 'de 'de bala. Amba kambü de te wüh ji gbü 'baranga la, wüh fa de züka diki-se, te ngbü eci aci le le le baka jia ngu la. ¹⁹ Ri 'baranga la ngbü füh züka cögbörö wü teme, te ewü su fa sü. Wüh reke gigena de gara teme, de iri ye jasipe, te ngbü eci baka ngina te ze-nga ra. E'ba'basu na, wüh reke de teme, de iri ye safira, te küküte ngbü eci baka küte cucurungu ne. Wüh reke ehabata na de teme, de iri ye kalekedo, mba salisalí bala. Wüh reke ehabala na de teme, de iri ye emerode, baka küte mö-nga la. ²⁰ Wüh reke gara de teme, de iri ye sadonuke, te di de wü tere te-ye, ngbe'de mbembe, ngbe'de mbembe bala. Gara na, wüh reke de teme, de iri ye sadüwane, te di didiki bala. Fü ewü areke gara de teme, de iri ye kirisolite, te di mba bibiri, baka kpa manga la.

---

* **21:16** 21:16 Kilometere 2,500, ah baka miles 1,500.

Wüh reke gara na de teme, de iri ye berile, te di bibiri, baka küte borongoo la. Wüh reke gara de teme, de iri ye topaze, te di mbembe, baka mbe ndima la. Wüh reke gara de teme, de iri ye kirizofaze, te di mba bibiri, buwa bala. Gara na, wüh reke de teme, de iri ye jakinita, te di mba bibiri baka küte tengerene la. Fü ewü areke gara na de teme, de iri ye ametisite, te diki adiki baka yi-gbere la. ²¹ Wü möngiti ka 'baranga de nzükpa de füh ye 'basu ne, ngbü 'buru eci aci, mba ngbe'de, gbooo, baka küte fe la. Wüh reke wü kaje, te ngbü enü agbü mere koti la, de züka diki-se, te ngbü eci aci, ngila ngila, baka jia ngu la.

²² Amba ma wu gara e kpala, baka *Kambü ka Me, gbü to koti, Yerüsalema ne, nda-ra de. Angü Mere Me ake Yesu, *Kambiliki ka Me ne, ka-wü ladü tundu de wü kpara kpala. Wü kpara 'buru ngbü ewu wazi ewü cu de jia wü, da ecu ngü ewü. ²³ Wazi ka Me, bete nda Yesu ngbü elofu sü gbü to Yerüsalema la 'buru me-ye. Angü ra kpala ma, biti kpah ma. ²⁴ Wazi ra-sü ka to mere koti, Yerüsalema la, ena angbü elofu sü te nga nzö wü sü füh kotö ne 'buru, teka fü nguwa wü kpara angbü eceka kpü te nga zeze na. Wü miri ka nguwa wü kpara de füh kotö ne, ena angbü kpah ekoro de wü e ka-wü 'buru gbü mere koti la. Angü wüh ena angbü egbo duu nga iri Me ake Yesu, Kambiliki ka Me ne. ²⁵ Gbü ra anga gbü biti, wüh ni möngiti ka mere koti la nda-wü de, angü biti kpala nda tine ma. Wü möngiti la ena angbü engbü ka-wü fi bü mböombö bala te nga wü lö-ra 'buru. ²⁶ Nguwa

wü kpara füh kotö ne 'buru, ti eyi angbü ekoro, teka adi eto maguma wü fü Me, de mere tadu, agbü to mere köti, Yerüsalema la. ²⁷ Wü kpara 'buru, de te ewü ngbü engbü agbü to mere köti ka Yerüsalema ne, wüh ena angbü engbü ka-wü fi bü emere mene wü ngü, de te Me ngbü ele. Wü *siti ngü ena adi kpala 'buru 'buru ma. Ngü ka lümü, de wü ngü ka mani, ena adi kpala kpah ma. Wü kpara gbü to mere köti la ena angbü ka-wü ezükü fi mere badi. Angü Yesu Kurisito, Kambiliki ka Me ne, ba iri ewü eyi gbü buku ka-ye, ka *Küküwa.

22

¹ Fütanga ngü la, fü *malayika la ayia asere mere kpökpö, te Me ngbü fefeh na ake Yesu, *Kambiliki ka Me ne, fere. Mere ngu ngbü ekoro esa kpökpö la. Fü jia ngu la angbü ka-ye bü ngila, da eci aci le le le bala! Mene kpara te ena anzö ngu la, ah ena aküwa fi mere badi. ² Fü ngu la angbü ego etü kaje ka to mere köti la. Fü wü rü akö edere ngolo ka ngu la, gbü fafaka 'basu mini, da erü te nga wü fe biri biri 'buru. Fü wü ri-rü la angbü eküwa wü kpara, fi mere badi. Fü kpa wü rü la angbü eto wazi fü nguwa wü kpara füh kotö ne 'buru, angü wüh baka rü ka wü keke. ³ Kina ta te Me kina gina wü kpara di, teka *siti ngü ta te ewü mere ne,* ena anza 'buru 'buru. Angü Me ake Yesu ena ao kpökpö ka-wü esüka wü kpara, gbü mere köti la. Fü wü kpara ka Me adi egbo nga iiri na kpala. ⁴ Wü kpara ka Me

---

* **22:3** 22:3 Mü ena amaka ngü ka kina la gbü Gina Ngü 3:1-19.

la ena angbü engbü gbamari ede kpökpö kaka, fü ewü angbü eceka gbügbüra. FÜ Me aba iri ye eraku ewü biri biri 'buru. ⁵ Wüh ti asiya wa agbü to mere köti la nda-wü de, angü biti kpala nda ma. E te ena angbü elofu sü kpala, ena adi ka-ye bü duu wazi Me. FÜ wü kpapa ka Me angbü kpala, fi mere badi, baka wü miri.

Dene ngü teka dudu ka Yesu

⁶ Fütanga ngü la, fü *malayika, de te ngbü esere wü ngü la fere ne, ayia amala ngü fere, gü ba, “Wü ngü 'buru, de te ma ngbü eceka ewü la, wüh 'buru de zu ngü ka Me fanü fanü. Wü ngü engu la, ena amere te-wü kpah fanü. Angü ta gügü, Me ngbü emala ngari ye fü wü *mürü dofo ka-ye me-ye. Amba enatikine ne, Me tima ni, malayika ka-ye, teka asere wü ngü, de te ewü ena amere te-wü te gara ne, fü wü kpapa ka-ye, ka Me, baka ta te engu ngbü emala fü wü mürü dofo ne. Angü wü ngü la ti ayiri de. Wüh ena amere te-wü kere.”

⁷ Dene ngü te Yesu mala fü nih, wü kpapa ka-ye 'buru, gü ba, “Ni ena adu akoro kere! Ah le fü nih aje wü riri ka-ni, de te wüh ba ewü gbü *Ngari Me ne, teka fü nih aküwa fi mere badi.”

⁸ De-ra *Yüwane, ma ngbü ba wü ngü de gbü buku ne me-ra. Ma wu wü ngü la cu de jia ra, je kpah cu de güje ra. Angü malayika ka Me ngbü sere wü ngü la fere me-ye. Te ma wu wü ngü la bala, fü ngü la aga gbü jia ra afa sü. FÜ ra ayia ati kötö eri lö malayika la, ta teka de ma cu ngüngü na. ⁹ FÜ malayika la ayia amala ngü fere kpekepeke, gü ba, “Ma mere e acu ngü

ni de! Angü ni de Me nda-ni de! Ni kpah bü de kpara, te ngbü emere tima ka Me, baka ra, de wü bu ra, wü mürü dofo ka Me, kpah bete mene wü kpara 'buru, de te ewü ena aje ngü ka Me, de te wüh ba gbü buku ne. Ah le de ma cu 'duwa ngü Me kpikpi ye! Ma mere e adi ecu ngü gara kpara de!”

¹⁰ Fütanga ngü la, fü malayika la adu kpah amala gara ngü fere, gü ba, “Ma mere e awo wü ngü, de te ma ba gbü buku ne, de. Ma tima ngü la fü wü *kpara ka Yesu 'buru, teka fü ewü aje ngü gbügbü. Angü ngü la tî ayiri de, ah ena amere te-ye kere. ¹¹ Te di bala, teka mene wü kpara, de te ewü ngbü emere *siti ngü ne, ah le ta de wüh ce siti ngü ka-wü la ace. Amba, te wüh le ace siti ngü de la, ah de ngü ka-ewü. Wüh nü de siti ngü ka-wü la enü kpa engagira nü. Tekä ngü la, cinga ena amaka ewü fanü. Amba, teka mene wü kpara, de te ewü ngbü emere züka ngü ne, ah le de wüh lala fi gbü züka ngü ka-wü la, enü di kpa engagira nü, teka fü ewü amaka tadu gbü *adu sikipi engu la.”

¹² Te di bala, dene ngü te Yesu mala fü wü kpara 'buru. Ah gü ba, “Ma ena adu akoro titine. Gbü sikipi, te ma ena adu akoro tete la, wü kpara 'buru de te ewü lala fi bü gbü ngü ka-ra ne, ma ena aküwa ewü. Amba mene wü kpara, de te ewü ngbü emere siti ngü ne, ma ena ato cinga te ewü! ¹³ Ma de gina kpara, ma kpah de adu kpara. Ma kpo de wü ngü ta me-ra. Ma ena adu anza wü ngü kpah me-ra.”

¹⁴ Te di bala, wü di enga wüna, ah le fü yi azürü wü siti ngü ka-yi azürü nzila, de *ngüte

Yesu, *Kambiliki ka Me, teka fü yi ari angbü de tadu, agbü to mere köti ka Me, te su fa sü ne. Fü yi azü kpah ri-rü, de te ena aküwa yi fi mere badi ne. ¹⁵ Amba teka siti wü kpara, wüh ti ari kpala kpo fi de. Wü mürü rü, de wü mürü kuwa, bete mene wü kpara de te ewü ngbü enü kpaka ewü ne, wüh ti ari kpala de. Wü mürü waza, de mene wü kpara, te ewü ngbü emömörö wü bu wü, wüh ti ari kpala kpah de. Wü kpara te ewü ngbü emere gele ka faranda, de wü mürü mani, te ewü ngbü emala ngü, anga emere ngü de wu ne, wüh ti ari kpala kpah de.

¹⁶ Miri Yesu mala fü nih, wü kpara ka-ye, gü ba, “De-ni Yesu, ni tima malayika ka-ni la, teka asere wü ngü la fere, teka fü ra amala nga ewü fü wü kpara ka-ni 'buru. Ni de kundu ye Miri *Davidi, ta te Me tima ni, teka aküwa wü kpara ka-ye ne. Ni baka küfara de iri ye Mürüba, de te ngbü ekoro emözekpi ne.”

¹⁷ Te di bala, *Nzila Wazi Me ngbü emala ngü fü wü kpara 'buru, gü ba, “Wü koro ekoro, de wü le kpah ngü ka Me ne.” Wü *kpara ka Yesu, te ewü di baka wara ka ne, wüh mala kpah bala. De-yi, de te yi ngbü eje ngü ne, yi mala nga ngü ne kpah emala fü wü bu yi. De-yi, wü kpara de te gümü ngu ngbü emere yi ne, yi koro ekoro kpaka Yesu, teka fü engu ato züka gu ngu ka *küküwa fü yi. Engu ena ato ngu la fü yi kükürü, teka *züka maguma ye.

Dene adu ngü ka-ra, Yüwane

¹⁸ De-ra Yüwane, dene ngü te ma le amala fü wü kpara 'buru, de te ewü ngbü eje ngü de gbü

buku ne, gü ba, “Yesu sere wü ngü de gbü buku ne fere me-ye. Te di bala, yi mere e aza wü gara töndö fingangü ka-yi, adünda de ngü ka Yesu gbü buku ne de. Angü, te yi mere bala la, Me ena ato kuru te yi, baka wü kuru, de te ma mala nga ewü gbü buku ne! ¹⁹ Kpah bala, yi mere e aza gara ngü, de te wüh ba gbü buku ne, awo asidi kpah de, angü Me ena aza kpah züka ngü, de te engu le ato fü yi ne, asidi. Te di bala, yi ti arï agbü to mere kötï ka Me, nda-yi tïne de. Yi ti azü ri-rü te ena aküwa yi fi mere badi ne, nda-yi kpah de.”

²⁰ Miri Yesu ngbü sere ngü la fere 'buru me-ye. Ah mala ngü fü wü kpara 'buru, gü ba, “Ah ngbürü bala! Ni ena adu akoro kere!” Ah di bala, Miri Yesu. Wayi, mü du edu kere!

²¹ Miri Yesu Kurisito, di de wü yi, wü kpara kaye, de ah to kpah wazi fü yi, angü engu de mürü *züka maguma.

Dela adu ngü ka-ra, Yüwane, ah di bala.

lxxxv

**To Ngü Mürü ka Me bete Gina Ngü (S Sudan)
Mündü: To Ngü Mürü ka Me bete Gina Ngü (S
Sudan) New Testament+**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mündü)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

9787304f-bc80-5421-9b63-c767eb819b6f